

IX. SPRAWOZDANIE

DYREKCYI C. K. GIMNAZYUM W BUCZACZU

13863

ZA ROK SZKOLNY 1908

BUCZACZ 1908 - NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

T R E Ś Ć:

1. Najnowsze poglądy na budowę terpenów i kamfor.
Część II. napisał *Władysław Budzianowski*.
2. Wiadomości szkolne — podał *Dyrektor*.

Dr. inż.
Spr. 13

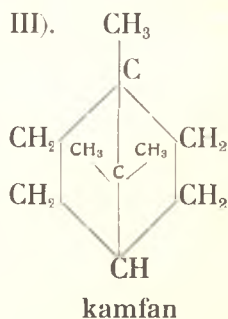
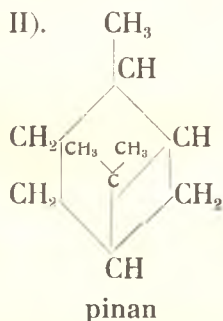
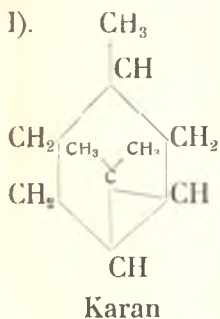
Najnowsze poglądy na budowę terpenów i kamfor.

(Część druga).

III.

Terpeny kamfenowe (policykliczne, względnie bicykliczne).

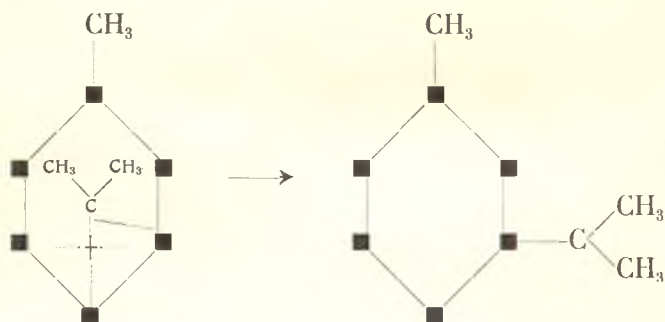
Węglowodory tej grupy wzoru $C_{10}H_{16}$ łączą się tylko z 2 atomami chlorowca lub z 1 cząsteczką chlorowcowodoru, dlatego musimy przyjąć w nich tylko jedno podwójne wiązanie. Ponieważ one różnią się od nasyconego cyklicznego mentanu $C_{10}H_{20}$ o 4 wodory, dlatego musi istnieć jeszcze jedno wiązanie pierścieniowe w ich cząsteczce. To drugie wiązanie pierścieniowe, zwane rdzeniem lub mostkowem, jest trwalsze od podwójnego wiązania. Przez to wiązanie mostkowe powstają wewnątrz rdzenia heksametylenowego 2 nowe systemy pierścieniowe, a ich łączenie się może się odbyć w trojaki sposób np.:

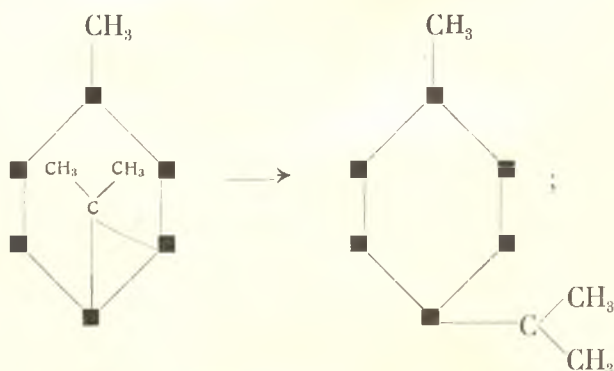
W I) mamy połączony pierścień trój- z 7 metylenowym, w II) cztero- z 6 metylenowym, a w III) mamy 2 pięciometylenowe.

W terpenach bicyklicznych mogą zajść 2 zmiany w systemie pierścieniowym:

I). Pęknięcie mostka t. j. tego pierścienia, który jest połączony z obejmującym go pierścieniem sześciometylenowym, przyczem może nastąpić pęknięcie *a*) w położeniu para względem metylu:

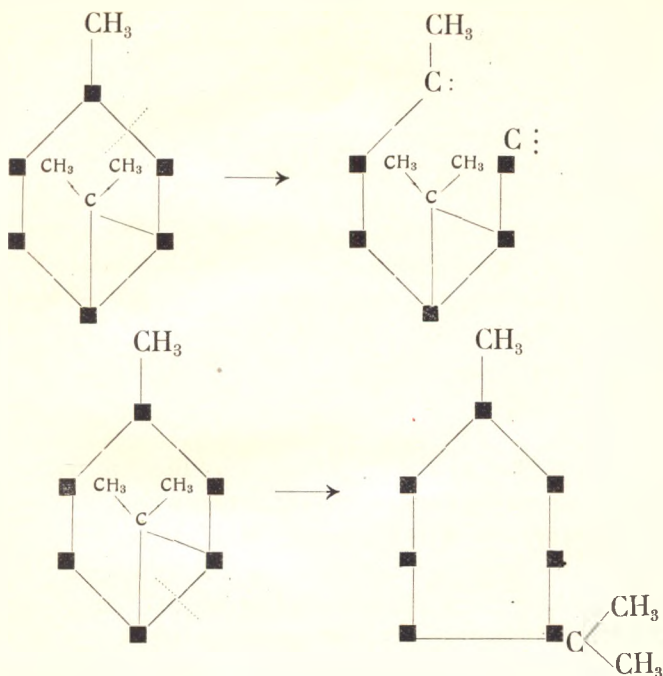

lub *b*) w innym miejscu podparcia mostka:

tylko w wypadku *b*) powstają pochodne p-hydrocymolu.

II) Pęknięcie obejmującego pierścienia sześciometylenowego. Tu również mogą zajść 2 wypadki. Pozostaje nietknięty pierścień albo *a*) węższy:

lub *b*)
szerszy:

Te połączenia cykliczne jakoteż i ich pochodne zostają w bliskim związku z cymolem; można je przeprowadzić w cymol lub jego pochodne.

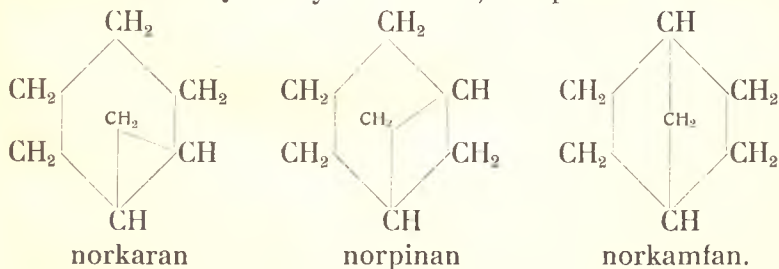
Terpeny kamfenowe dzielimy na 3 grupy:

A. Grupa karanu; połączenie 6 metylenu z 3 metylenem.

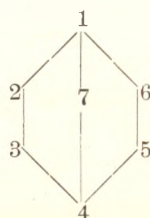
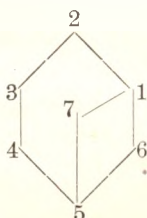
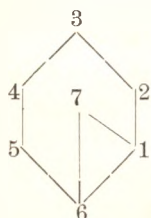
B. Grupa pinanu; połączenie 6- z 4 metylenem.

C. Grupa kamfanu; połączenie 6- z 5 metylenem.

Karanowi, pinanowi i kamfanowi odpowiadają nieznanne węglowodory, wolne od grup metylowych. Otrzymuje się je przez zastąpienie grupy CH₃ w karanie, pinanie i kamfanie wodorem i noszą nazwy: norkaran, norpinan i norkamfan:

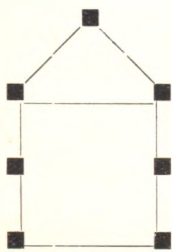

Celem oznaczenia miejsca, możemy węgle w ostatnich węglowodorach ponumerować w ten sposób, iż rozpoczynamy liczyć od węglowodoru 3-ciorzędnego, nadając mu znak 1 i numerujemy najpierw węgle pierścienia heksametylenowego a w końcu ten węgiel, który tworzy mostek:

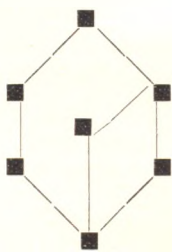
Celem zaś ujednostajnienia słownictwa licznych pochodnych terpenów kamfenowych zaprowadził Baeyer w najnowszym czasie (1900) nowe słownictwo naukowe. Każdy bicykliczny węglowódor zawiera 2 trzeciorzędne węgle, które są ze sobą połączone w trojaki sposób: bądź wprost, bądź zapomocą międzyległych atomów (mostka). Liczba „0“ oznacza tedy bezpośrednie połączenie obu trzeciorzędnych atomów, liczba 1, 2 i t. d. międzyległe 1, 2 i t. d. atomy. Liczby zawarte w klamrze oznaczają charakterystykę węglowodoru, t. j. w jaki sposób węgle 3-ciorzędne są ze sobą połączone.

Nazwę węglowodoru, pochodzącą od liczby węgli, biorących udział w tworzeniu pierścienia wyprzedza słowo „bicyklo“. N. p.

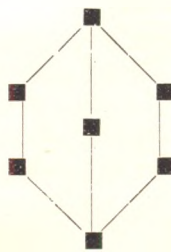
Bicyklo [0.1.4]-heptan

norkaran

Bicyklo [1.1.3]-heptan

norpinan

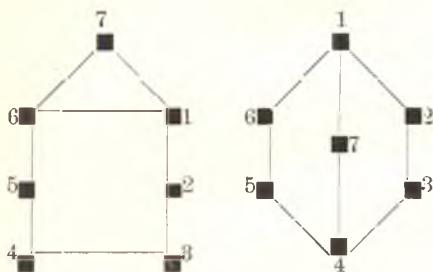

Bicyklo [1.2.2]-heptan

norkamfan.

Numerowanie rozpoczyna się od 3-ciorzędnego C, prze-

chodzi najpierw w szerszym pierścieniu, później w węższym, a wreszcie przechodzi na C mostka. N. p.

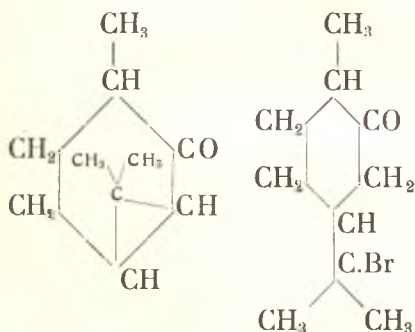
Przy rozkładaniu terpenów policyklicznych następuje często przesunięcie atomów, stąd o budowie często wnioskuje się z analogii znanych reakcji.

Na czele tych grup stawiamy ketony nasycone, podobnie jak w terpenach mentanowych.

A. Grupa Karanu.

Jedynym przedstawicielem terpenów policyklicznych, który otrzymano syntetycznie z terpenów monocyklicznych, a którego budowę dokładnie zbadano, jest

Karon, 3.7.7. trójmetylo-bicyklo [0.1.4] heptanon (2):

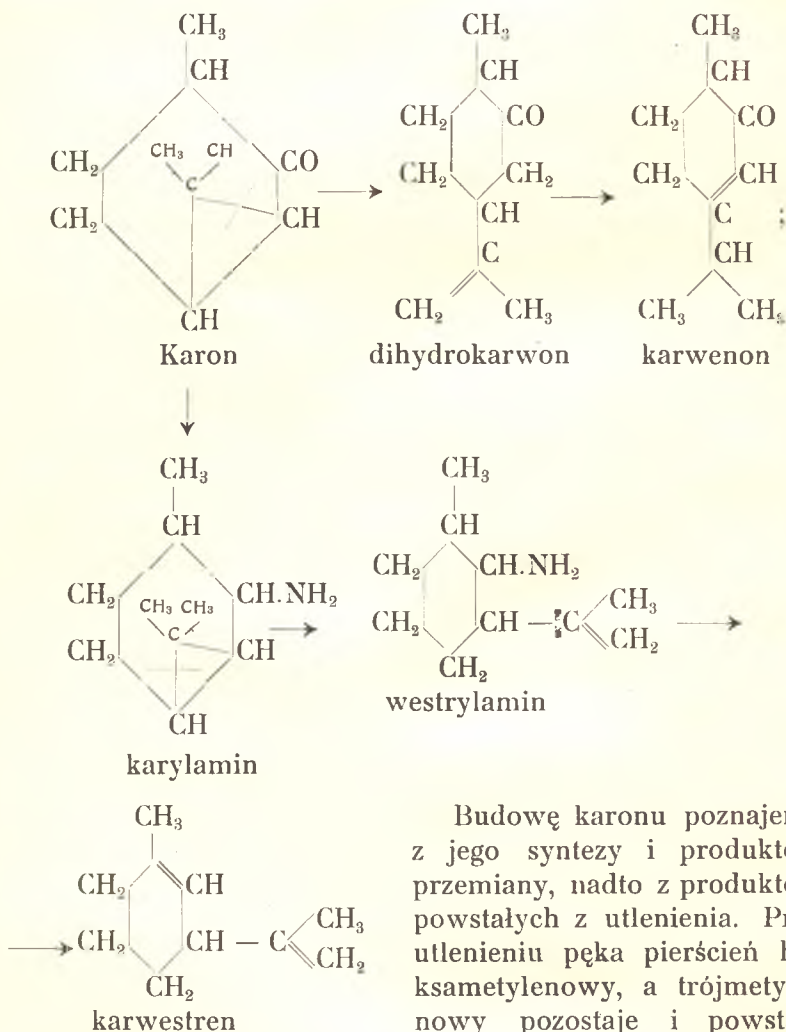

jestto nasycony keton. Powstaje z 8-bromomentanonu(2). Gdy nań działamy KOH w roztworze alkoholu metylowego, wydziela się bromowodor i powstaje karon.

8-bromomentanon(2) Karon pod wpływem H_2SO_4 ulega zmianie. Pęka bowiem pierścień trójmetylenu i powstają pochodne p- albo m-mentanu.

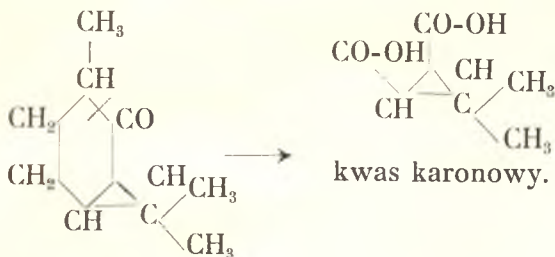
Karon przechodzi w dihydrokarwon, względnie karwenon. Odpowiedni karylamin, który powstaje przez redukcję karonoksymu, nasycony HCl gazowym w roztworze

alkoholowym, przechodzi w westrylamin (pochodny m-cymolu), ten zaś poddany suchej destylacji wydziela salmiak i daje optycznie obojętny podwójnie nienasycony węglowodór $C_{10}H_{10}$ -karwestren :

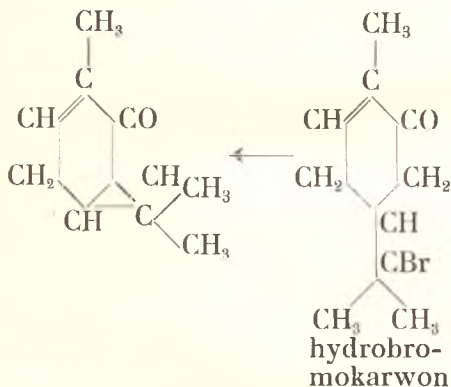

Budowę karonu poznajemy z jego syntezy i produktów przemiany, nadto z produktów powstałych z utlenienia. Przy utlenieniu pęka pierścień heksametylenowy, a trójmetylenowy pozostaje i powstaje

kwas karonowy, którego budowę syntetycznie udowodnili Perkin jr. i Thorpe :

Eukarwon (karenon):

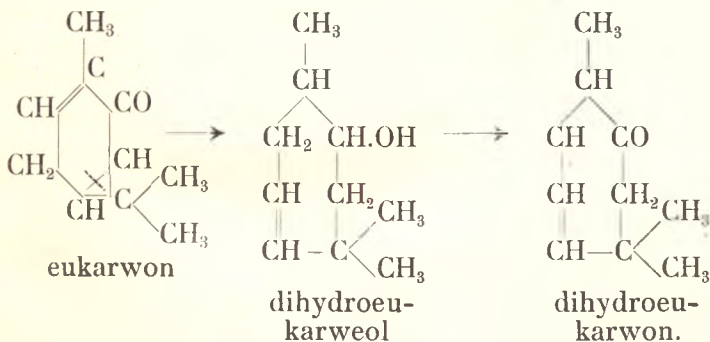

jest nienasyconym ketonem. Powstaje w analogiczny sposób jak karon z hydrobromokarwonu, Δ^6 -8-bromomentenon (2). Jest izomeryczny z karwonem.

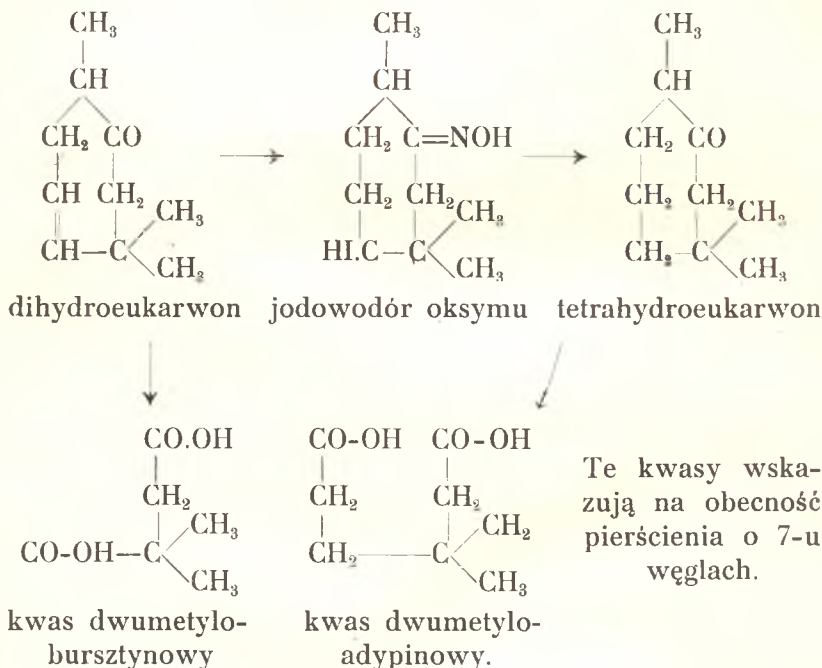
Budowa jego nie jest dokładnie zbadana, ale analogicznie do karwonu można mu przyznać wyżej

podany wzór. Eukarwon dłużej ogrzewany przechodzi w karwakrol.

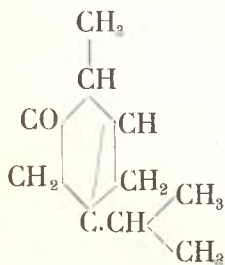
Przy redukowaniu eukarwonu sodem i alkoholem pęka pierścień trójmetylenowy, eukarwon przybiera 4 atomy wodoru i daje nienasycony alkohol-dihydroeukarweol, a ten utleniony kwasem chromowym przechodzi w keton-dihydroeukarwon, który już jest pochodnym cykloheptenu:

Budowę dihydroeukarwonu poznajemy stąd, iż utleniany przechodzi w kwas dwumetylobursztynowy. Dalej ten keton redukowany przechodzi w nasycony keton-tetrahydroeukarwon, a ten pod wpływem nadmanganianu przechodzi w kwas dwumetyloadypinowy:

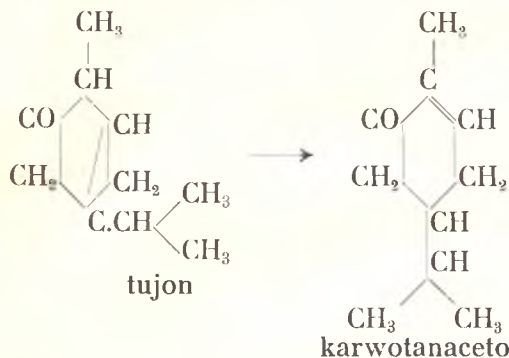
Tujon albo tanaceton $\text{C}_{10}\text{H}_{16}\text{O}$ (keton):

Podana przez Semmlera budowa nie jest zupełnie udowodniona.

Tujon pod wpływem bromu daje trójbromek tujonu $\text{C}_{10}\text{H}_3\text{OBr}_3$, który nadaje się do scharakteryzowania ketonu.

Tujon redukowany przybiera 2H i przechodzi w nasycony alkohol-tujylalkohol $\text{C}_{10}\text{H}_{17}\text{.OH}$. Tujon ogrzewany do 280° daje monocykliczny keton-karwotanaceton:

Produkta powstałe z utlenienia tujonu wskazują po części na jego budowę.

Sabinol $\text{C}_{10}\text{H}_{15}\text{OH}$ jest nienasyconym pochodnym tujylalkoholu, a przez redukcję weń przekarwotanaceton chodzi.

Z tujylaminu $\text{C}_{10}\text{H}_{17}\text{NH}_2$ otrzymany węglowodór $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$ nie posiada już szkieletu węglowego tujonu, natomiast węglowodór $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$ otrzymany metodą ksantogenową posiada szkielet tujonu i nosi nazwę: **Tujenu**.

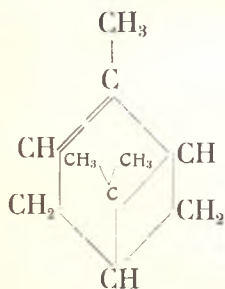
Istnieje jeszcze drugi węglowodór $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$ — **Sabinen**, który pozostaje w związku z sabinolem i tujonem.

B. Grupa pinanu.

Pochodne tlenowe pinanu mają bardzo małe znaczenie. Otrzymano je sztucznie z nienasyconego węglowodoru-pinenu.

Najważniejszym więc przedstawicielem tej grupy jest

Pinen, 2.7.7. -trójmetylo-bicyklo [1.1.3] hepten(2):

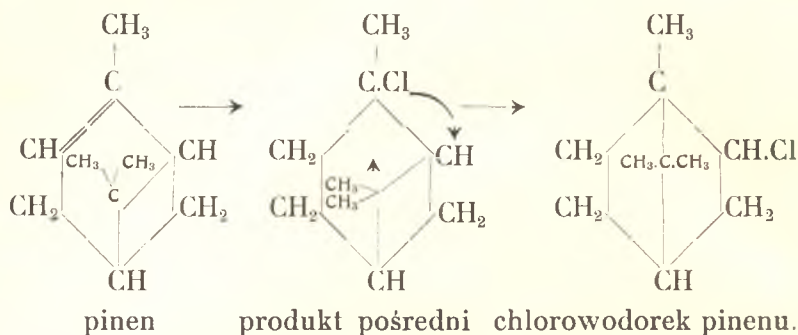

Pinen jest głównym składnikiem olejku terpentynowego. Odmiany: optycznie czynny: d-pinen (australen) i l-pinen (terebeuten); optycznie obojętny -i-pinen.

Pinen jest węglowodorem nienasyconym o jednym podwójnym wiązaniu, bo daje liczne produkta addycyjne:

1) Z tlenochlorkiem azotawym daje chlorek nitrozowy: $\text{C}_{10}\text{H}_{16}(\text{NO})\text{Cl}$.

2) Przez wprowadzenie gazowego kwasu solnego do pinenu powstaje tak zw. sztuczna kamfora — $\text{C}_{10}\text{H}_{16}\cdot\text{HCl}$ — chlorowoderek pinenu, przyczem następuje przesunięcie mostka:

Chlorowodorek pinenu pod wpływem octanu srebrowego nie daje pinenu, tylko kamfen i octan borneolu, przez redukcję kamfan a uleńniany daje kwas kamforowy.

3) Pinen utleniany rozcieńczonym zimnym nadmanganianem przybiera 2 OH do podwójnego wiązania i daje ciało obojętne nasycone — pinenglykokol: $C_{10}H_{16} \longrightarrow C_{10}H_{16}(OH)_2$.

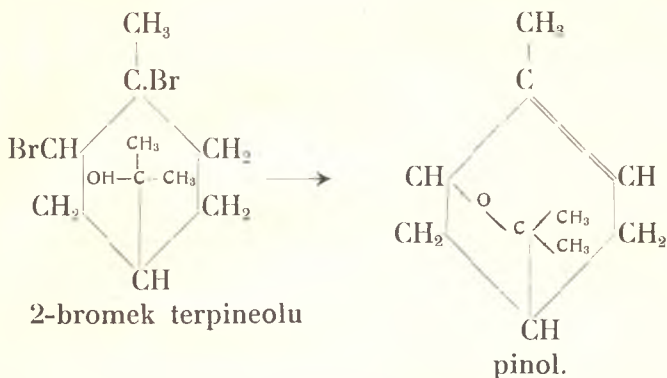
Pinen ogrzewany z I utraci 2H i przechodzi w cymol. Na powietrzu pinen utlenia się i okazuje zdolność silnego utleniania. Nowsze badania Englera wykazały, że tu czynny tlen jest chemicznie połączony, cząsteczka tlenu przyłącza

się do podwójnego wiązania pinenu: $C_{10}H_{16} \begin{matrix} \diagup O \\ \diagdown O \end{matrix}$.

Gdy na pinen działa tlen w obecności wody i światła słonecznego, to po kilkumiesięcznym staniu powstaje wodnik

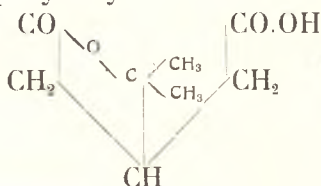
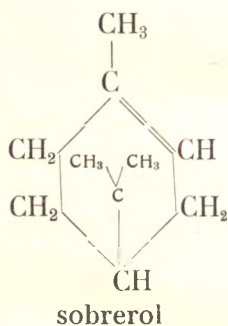
utlenionego ciała $C_{10}H_{16}O \begin{matrix} \diagup H \\ \diagdown OH \end{matrix}$, któremu Armstrong dał nazwę „sobrerolu“. Sobrerol gotowany z rozcieńczonymi kwasami utraci wodę i przechodzi w nienasycony tlenek — $C_{10}H_{16}O$ pinol.

Wallach okazał, że pinol powstaje także z dwubromku terpineolu z alkoholanem sodowym. — Wagner tłumaczy to tak:

Pinol przybiera cząsteczkę wody i daje sobrerol, który jest nienasyconym terpinem [Δ^6 -p-mentendiol (2.8)]:

Pinolglykol utleniany przechodzi w kwas terpenyłowiy:

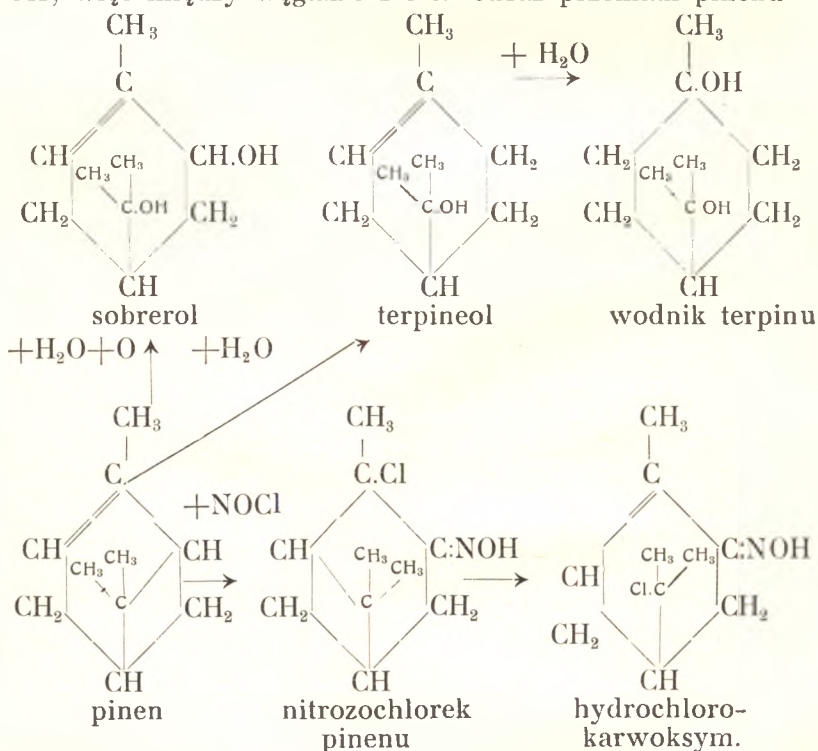

co stwierdza prawdziwość wzoru Wagnera.

Ponieważ pinol względem chlorków kwasowych i hydroksylaminu zachowuje się obojętnie, dlatego nie zawiera ani grupy OH ani CO. Stąd więc w pińolu tlen jest związany jako tlenek.

Budowa pinenu: Pinen posiada tylko 1 podwójne wiązanie. Ponieważ węglowodory monocykliczne o 1 podwójnym wiązaniu mają wzór $\text{C}_{10}\text{H}_{18}$, więc pinen należy do połączeń bicyklicznych. Pinen pod wpływem kwasów organicznych przybiera cząsteczkę wody i daje terpineol, ten zaś pod wpływem HNO_3 przybiera wodę i daje wodnik terpinu. Nitrozochlorek pinenu z HCl przechodzi w hydrochlorokarwoksym. Szczególnie ważne jest odkrycie, iż pinen ulega autoksydacyi dając sobrerol. Ponieważ sobrerol występuje w formie czynnej, dlatego głębsze przemiany w jego budowie są niemożliwe. Przy tych wszystkich reakcyach C_8 (numerowanie mentanu) pinenu przybiera grupę OH lub Cl

(zestawienie niżej podane); musi więc ten C_8 brać udział bądź w podwójnym wiązaniu, bądź w zamknięciu pierścienia, łatwo dającego się rozzerwać. Ponieważ podwójne wiązanie w sobrerolu, jakoteż w pinenie zajmuje to samo położenie, więc C_8 w pinenie służy do zamknięcia pierścienia i dlatego też nie może on zawierać w sobie pierścienia pięciowęglowego, bo C_1 jest trzeciorzędny. Z tworzenia się sobrerolu wnioskujemy, że w pinenie istnieje pierścień trójmetylenowy, gdyż pęknięcie pierścienia powstaje prawdopodobnie w tym miejscu, w które wstąpiły obydwie grupy OH; więc między węglami 1 i 8. Obraz przemian pinenu:

Przy utlenianiu pinenu powstają trojakiemu rodzaju kwasy: I. Kwasy pochodzące wprost od pinenu

a) takie, które zawierają jeszcze 1 pierścień węglowy (czterometylenowy). Na czele: kwas pinonowy $C_{10}H_{16}O_3$;

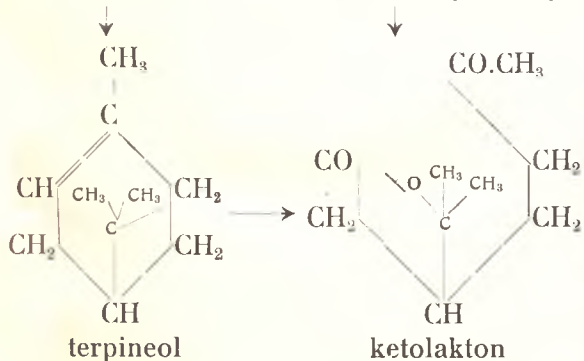
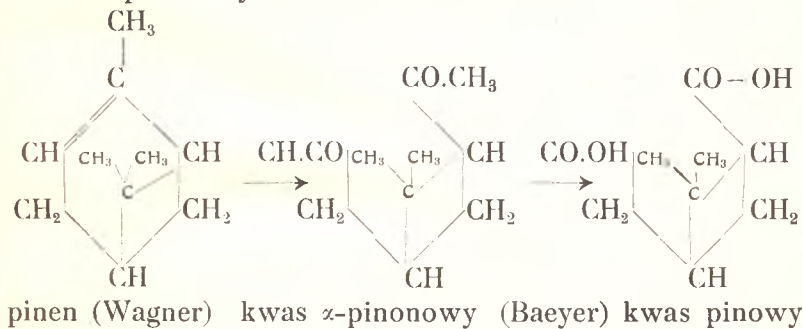
b) takie, które powstają przez hydrolizę tych połączeń,

które powstały przy utlenianiu pinenu przy równoczesnem pęknięciu pierścienia węglowego. Na czele: Metyloketon kwasu homoterpenylowego.

II. Kwasy, w których powstaje przemiana szkieletu węglowego przy ich powstawaniu z samego pinenu, względnie kwasu pinonowego, a one już nie są prostemi pochodniami pinenu, lecz są pochodniami kwasu α kamfolenowego.

Na czele: kwas izoketokamforowy.

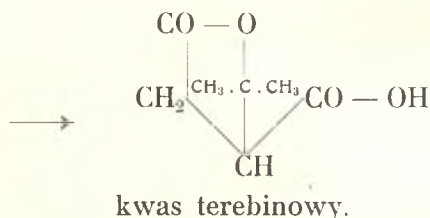
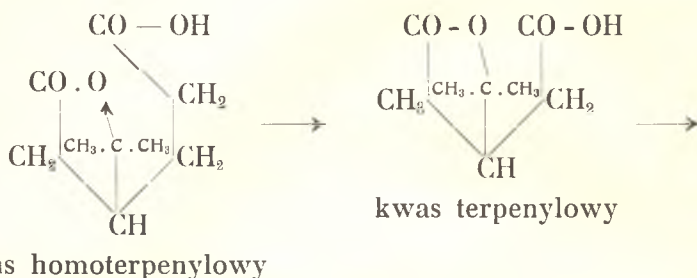
Ad . a) Przy utlenianiu pinenu nadmanganianem pęka pierścień i powstaje kwas α -pinonowy. $C_{10}H_{16}O_3$. Kwas α -pinonowy jest kwasem ketonowym, posiadającym grupę $CO.CH_3$, gdyż pod wpływem podbrominu alkalicznego wydziela bromoform i przechodzi w bardzo stały 2-zasadowy kwas pinowy $C_9H_{14}O_4$. Kwas α -pinonowy zawiera jeszcze pierścień 4-metylenowy, jak pinen, gdyż z kwasami ulega hydrolizie, pierścień pęka i powstaje ketolakton $C_{10}H_{16}O_3$, podobnie jak przy utlenianiu terpeneolu. Z tego wynika, że podobny stosunek zachodzi między pinenem a terpeneolem, jak między kwasem pinonowym a ketolaktonem:

Kwas α -pinonowy powstał więc przez pęknięcie podwójnego wiązania w pinenie.

b) Kwas homoterpenylowy

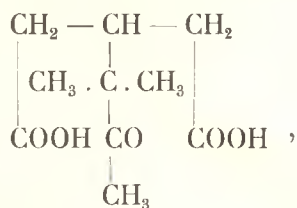
z kwasem azotowym utlenia się na kwas terpenylowy, a ten na kwas terebinowy:

ad II. a).

Gdy na kwas pino-
nowy działamy kwasami
chromowym i siarkowym,
powstaje dwuzasadowy
kwas ketonowy $\text{C}_{10}\text{H}_{15}\text{O}_5$ -
kwas izoketokamforowy.

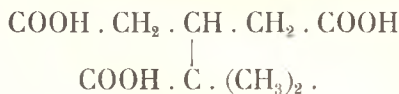
Ten kwas jest połączeniem alifatycznym:

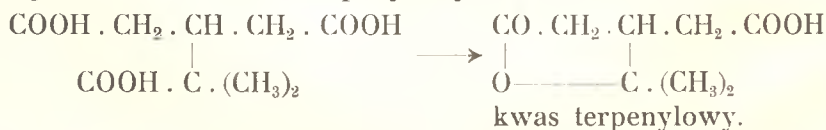
a poznajemy to z rozkładu tego
kwasu (Tiemann) i ze syntezy kwasu
izokamforowego (Perkin).

Kwas izoketokamforowy zawiera
grupę $\text{CO}\cdot\text{CH}_3$, gdyż pod wpływem
podbrominu alkalicznego rozkłada
się na bromoform i kwas trójzasa-

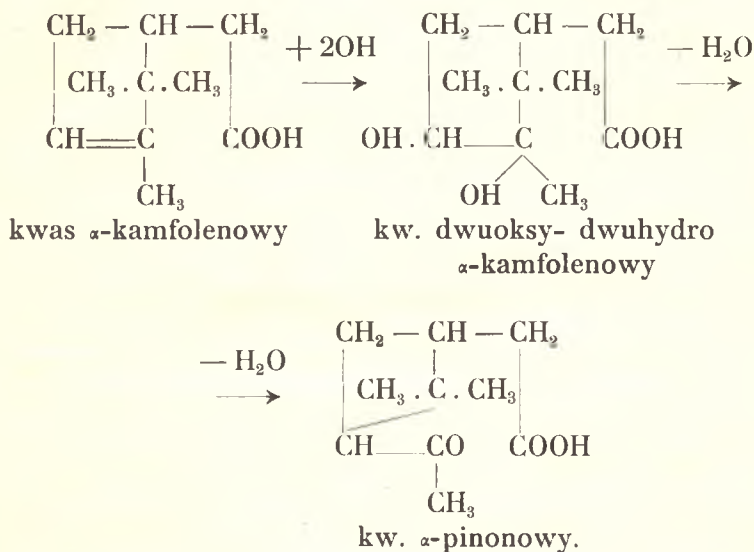
dowy $\text{C}_9\text{H}_{14}\text{O}_6$ -kwas izokamforonowy:

Ten kwas powstaje także przy rozkładaniu kamfory.
Kwas izokamforonowy ze stęż. kw. siarkowym wydziela CO_2
i przechodzi w kwas terpenylowy:

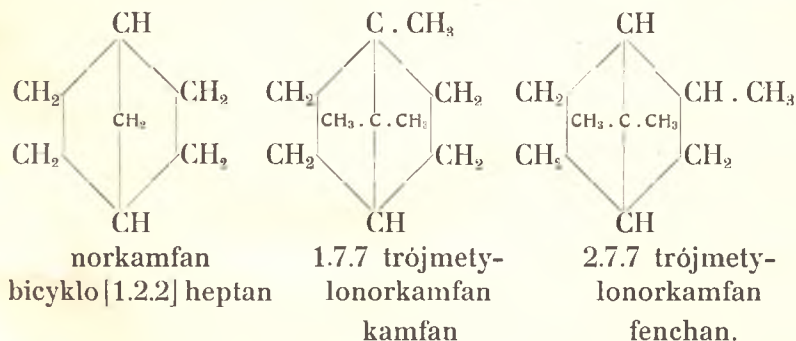

b) Oksym kamfory pod wpływem kwasów mineralnych przechodzi w nienasycony kwas α -kamfolenowy, z niego zaś można otrzymać kwas pinonowy:

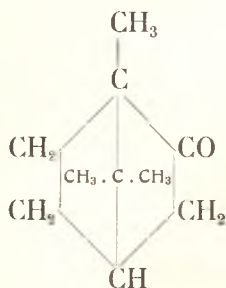
C. Grupa kamfanu.

Do grupy kamfanowej należą 2 szeregi połączeń, których podstawowymi węglowodorami są 1.7.7-trójmetylonorkamfan i 2.7.7-trójmetylonorkamfan:

a) Nasycone ketony:

Kamfora zwyczajna czyli japońska, $C_{10}H_{16}O$, 1.7.7-trójmetylo-bicyklo [1.2.2] heptanon (2):

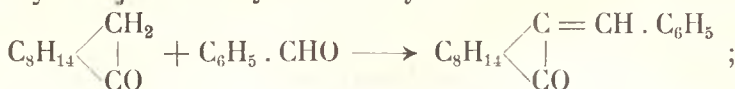

jest optycznie czynna: d-kamfora i l-kamfora (matricaria), r-kamfora optycznie obojętna.

Kamfora japońska jest nasyconym ketonem, bo nie daje produktów addycyjnych i tworzy oksym.

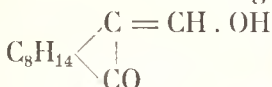
Przez redukcję kamfory powstaje mieszanina alkoholów $C_{10}H_{17}OH$, z których jednym jest borneol (drugorzędny) i izoborneol (3-ciorzędny alkohol).

Kamfora zawiera obok grupy karbonylowej także grupę metylenową; daje bowiem tesame reakcyje, które charakteryzują ugrupowanie $\begin{array}{c} -CH_2 \\ | \\ -CO \end{array}$. Ze sodem tworzy kamfora połączenie t. zw. kamforę sodową, a ta z aldehydem benzoesowym daje kamforę benzalową:

podobnej kondenzacji ulegają wszystkie inne aldehydy aromatyczne.

Gdy na kamforę działamy alkoholanem sodowym i estrem kwasu mrówkowego, powstaje oksymetylenokamfora

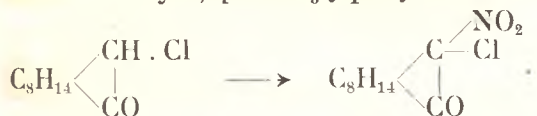
Prócz produktów powstałych przez kondenzację wskazuje też na obecność grupy metylenowej obok karbonylowej zachowanie się kamfory względem kwasu azotawego. Gdy więc na kamforę działamy alkoholanem sodowym i azotynem izoamylovym, powstaje izonitrozokamfora: $C_8H_{14} \begin{array}{l} \diagup C = N \cdot OH \\ | \\ \diagdown CO \end{array}$

Izonitrozokamfora pod wpływem kwasu azotawego pozbywa się grupy oksymowej i daje 1.2-dwuketon, kamforochinon

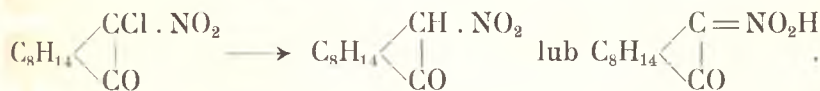
C_8H_{14} $\begin{matrix} \diagup CO \\ | \\ \diagdown CO \end{matrix}$, ten zaś gotowany z potasem w roztworze alkoholowym przechodzi w kwas kamforowy, którego pierścień już jest rozerwany: C_8H_{14} $\begin{matrix} \diagup COOH \\ | \\ \diagdown COOH \end{matrix}$.

Z chlorowcami daje kamfora produkta podstawienia, a chlorowec wstępuje przeważnie w położenie α względem grupy CO: C_8H_{14} $\begin{matrix} \diagup CH \cdot X \\ | \\ \diagdown CO \end{matrix}$.

Gdy na pochodne chlorowcowe kamfory działamy stęż. kw. azotowym, powstają połączenia nitrochlorowcowe:

Przez redukcję wstępuje w miejsce chlorowca wodór i wolna α -nitrokamfora:

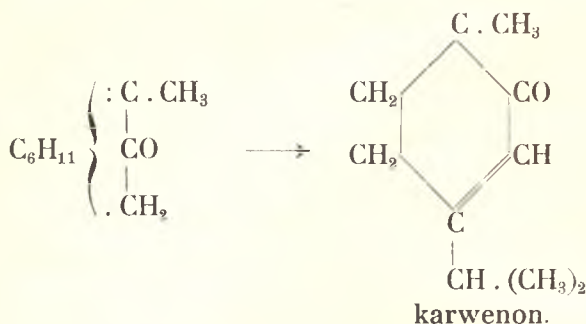

Na szczególną uwagę zasługują połączenia pochodne kwasu kamforosulfonowego: C_8H_{14} $\begin{matrix} \diagup CH \cdot SO_3H \\ | \\ \diagdown CO \end{matrix}$, gdyż służą do rozszczepiania połączeń optycznie obojętnych na optycznie czynne. W ten sposób Pope i Peachey odkryli asymetryczny N^V , S^{IV} i Sn.

Kamfora pod wpływem H_2SO_4 daje karwenon. Budowa kamfory:

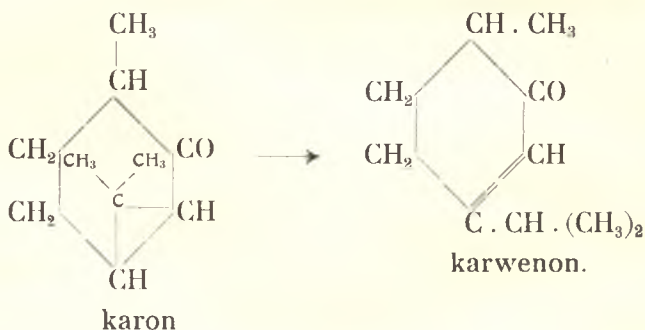
Kamfora jest nasyconym ketonem, optycznie czynna i zawiera grupę $\begin{matrix} \cdot CO \\ | \\ \cdot CH_2 \end{matrix}$.

Ogrzewana z 5-ciosiarczkiem fosforu daje p-cymol, z jodem karwakrol. Z tej ostatniej reakcji można wnioskować, że obok grupy CO znajduje się w układzie pierścieniowym kamfory grupa metylowa. To stwierdza również przejście kamfory w izomeryczne połączenie — karwenon:

Ponieważ kamfora jest ketonem nasyconym, karwenon natomiast nienasyconym, więc przed powstaniem tego połączenia izomerycznego

musiało nastąpić zerwanie mostka, podobnie jak przy przejściu karonu w karwenon:

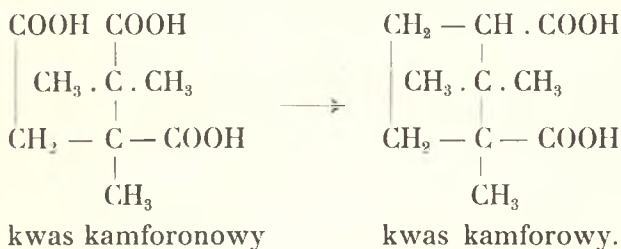
Przy tworzeniu się mostka musiał brać udział C_8 (numeracya mentanowa). Z ilu węgli składa się pierścień mostka?

Gdyby był złożony z 3 węgli, to kamfora utleniona musiałaby dać kwas karonowy, gdyby zaś z 4 węgli, to kamfora musiałaby być identyczna z pinokamfonem (ketonem grupy pinanowej).

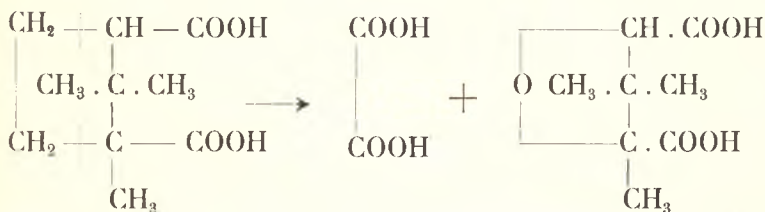
Obecny więc jest pierścień złożony z 5 węgli, a poznamy to:

I) Z zachowania się kamfory przy jej utlenianiu. Przy utlenianiu kamfory rozpada się grupa $\begin{array}{c} \cdot \text{CO} \\ | \\ \cdot \text{CH}_2 \end{array}$ i powstaje kwas o tejsamej liczbie atomów węgla, co kamfora — kwas kamforowy $\text{C}_8\text{H}_{14} \cdot \text{COOH} \cdot \text{COOH}$. Ten kwas jest kwasem dwukarboowym trójmetylocyklopentanu, bo utleniany kwasem azotowym

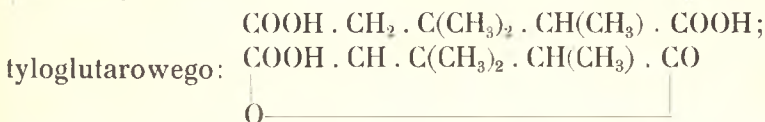
rozpada się i daje CO_2 i trójzasadowy kwas, w którym pierścień cyklopentanu jest rozerwany — kwas kamforonowy. Z jego budowy możemy wnosić o budowie kwasu kamforowego:

Do podobnego rozumowania prowadzi zachowanie się kwasu kamforowego względem nadmanganianu. Kwas kamforowy, utleniany nadmanganianem, rozpada się na kwas szczawiowy i na dwuzasadowy kwas $\text{C}_8\text{H}_{12}\text{O}_5$ (Balbiano):

Przy redukcji kwasu $\text{C}_8\text{H}_{12}\text{O}_5$ zapomocą HI powstaje kwas $\alpha\beta\beta$ trójmetyloglutarowy (syntetycznie otrzymany przez Perkina jr. i Thorpe'a), względnie lakton kwasu $\alpha\beta\beta$ trójmetyloglutarowego:

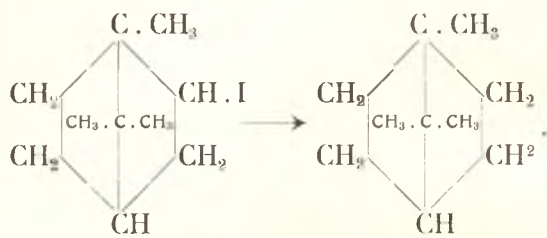

Otrzymanie więc z kamfory kwasu kamforonowego, nadto kwasu $\alpha\beta\beta$ trójmetyloglutarowego stwierdza, iż w kamforze znajdują się 3 grupy metylowe na 2 węglach, które są ze sobą **bezpośrednio** połączone.

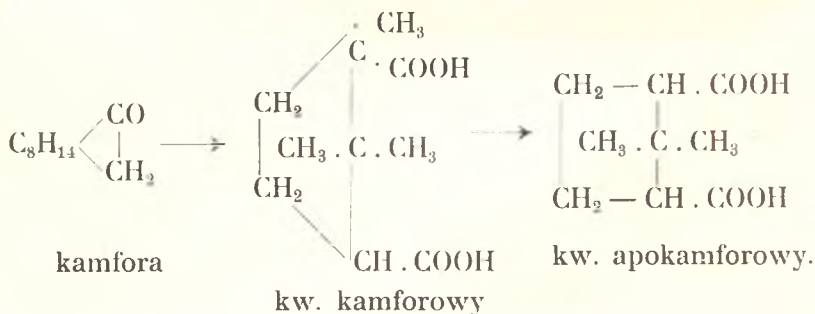
II) Z zachowania się kamfory przy jej redukcji.

Przy redukcji jodku bornylowego, optycznie czynnego w miejsce jodu wstępuje H i powstaje kamfan, optycznie obojętny węglowodór.

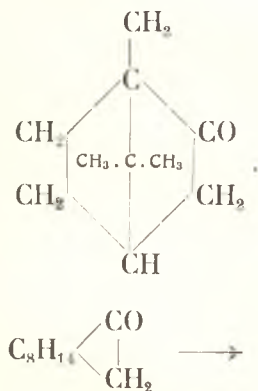
Gdyby w kamfanie pierścień mostka składał się z 4 węgli, toby kamfan posiadał węgiel asymetryczny i byłby optycznie czynny, jeśli zaś z 5 węgli, to czynność optyczna się znosi; w kamfanie zachodzi ten ostatni wypadek:

Obecność pierścienia 5-ciowęglowego wynika jeszcze z budowy kwasu apokamforowego:

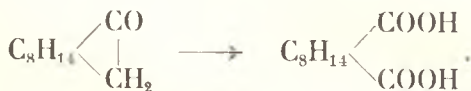

Stąd więc wzór dla kamfory:

Ważne są produkty kamfory, powstałe wskutek pęknięcia pierścienia obok grupy karbonylowej.

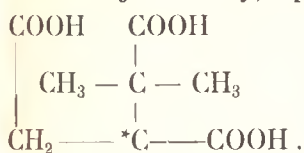
Kamfora gotowana z HNO_3 przechodzi w kwas kamforowy:

Kwas kamforowy istnieje w 4 odmianach optycznie czynnych: d-, l- kamforowy i l-, d- izokamforowy, nadto optycznie obojętne: kwas r-kamforowy i r-izokamforowy.

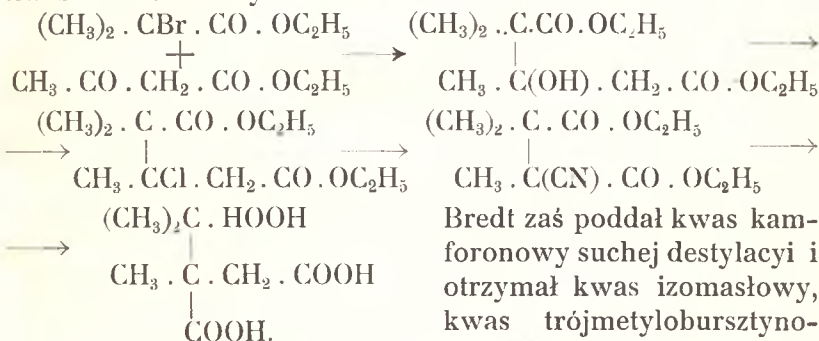
Königs okazał, iż przy silnem utlenianiu kwasu kamfo-

rowego powstaje oprócz kwasu trójmetylobursztynowego — kwas trójzasadowy, optycznie czynny — kwas kamforonowy:

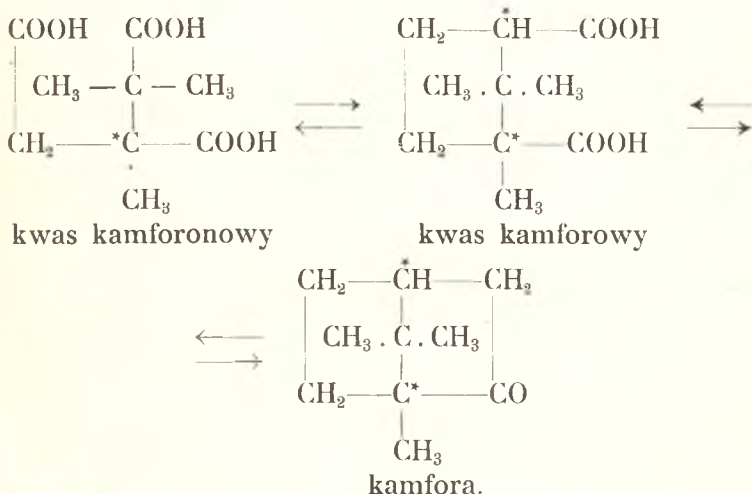
Perkin jr. i Thorpe otrzymali ten kwas syntetycznie: Estry kwasu acetylooctowego i α -bromoizomasłowego w obecności cynku kondensują się i dają ester kwasu β -oksy-

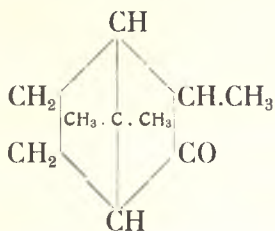
$\alpha\alpha\beta$ -trójmetyloglutarowego; gdy nań działamy 5-ciochlorkiem fosforu, wstępuje Cl w miejsce grupy β -wodorotlenowej, gdy dalej działamy KCN, wstępuje CN; ten ostatni zmydlony daje kwas kamforonowy:

Bredt zaś poddał kwas kamforonowy suchej destylacji i otrzymał kwas izomasłowy, kwas trójmetylobursztynowy, CO_2 i C.

Z syntezy i analizy kwasu kamforonowego wnioskujemy o jego budowie, o budowie kwasu kamforowego i kamfory (Bredt):

Fenchon :

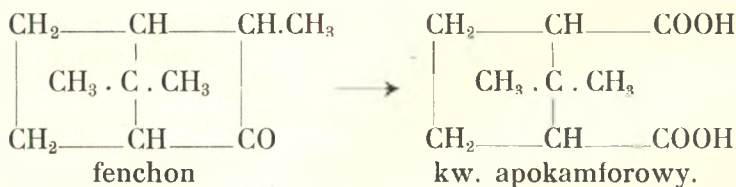
jest optycznie czynny, tworzy oksym.

Budowa: Fenchon jest nasyconym ketonem $\text{C}_{10}\text{H}_{16}\text{O}$, nie posiada grupy $\begin{array}{c} \cdot \text{CH}_2 \\ | \\ \cdot \text{CO} \end{array}$, bo nie tworzy po-

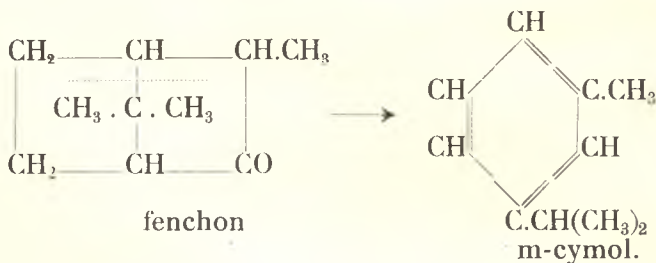
łączenia oksymetylenowego, jak

kamfora. Redukowany przechodzi w drugorzędny alkohol $\text{C}_{10}\text{H}_{18}\text{O}$, a z niego po oddzieleniu H_2O powstają liczne nienasycone węglowodory $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$ — fencheny. Te zaś pod wpływem kwasu azotowego przechodzą w niższy homolog kwasu kamforowego — kwas apokamforowy $\text{C}_9\text{H}_{14}\text{O}_4$, którego budowę udowodniono syntetycznie.

Ponieważ fenchon obok grupy CO nie posiada grupy metylenowej, dlatego można wnioskować z pewnością, iż fenchon posiada następujące ugrupowanie:

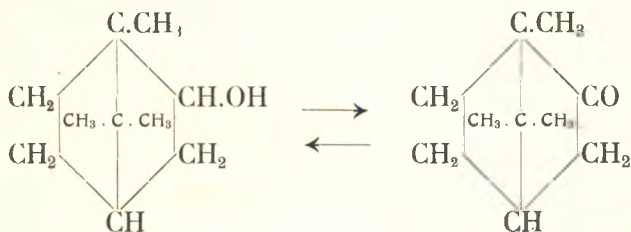

Fenchon ogrzewany z P_2O_5 przechodzi w m-cymol, podczas gdy kamfora w p-cymol:

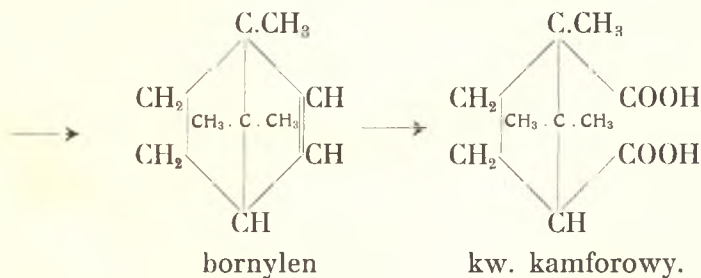
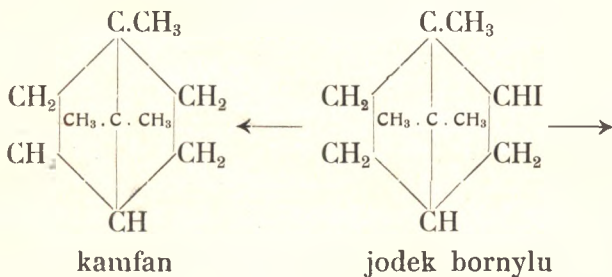

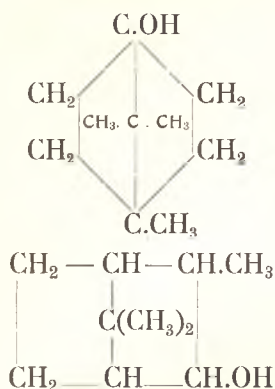
b) Nasycone alkohole.

Borneol:

jest drugorzędny alkoholem, optycznie czynnym. Powstaje przez redukcję kamfory, utleniany zaś przechodzi znów w kamforę. Borneol zredukowany HI daje jodek bornylu. Gdy ten jodek redukujemy pyłkiem cynkowym, powstaje kamfan. Kamfan zaś pod wpływem octanu potasowego daje obok kamfenu — nienasycony węglowodór — bornylen, który przez utlenienie przechodzi w kwas kamforowy:

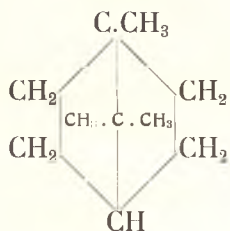

Izoborneol :

powstaje przez redukcję kamfory. Zdaje się, iż izoborneol jest trzeciorzędnym alkoholem, bo ogrzewany z pyłkiem cynkowym daje węglowodór t. zw. izohydrokamfen, który zachowuje się jak alkohol 3-ciorzędny.

Fenchyloalkohol :

powstaje przez redukcję fenchonu.

c) Nasycone węglowodory.**Kamfan :**

jest optycznie obojętny. Powstaje przez redukcję jodku bornylu.

Fenchan mało poznany.

d) Nienasycone węglowodory.

Znane są 2 izomeryczne kamfeny: kamfen i bornylen i liczne fencheny.

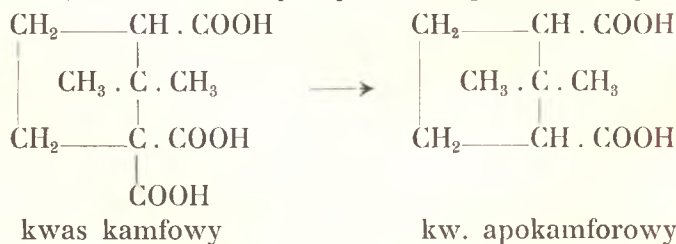
Kamfen C₁₀H₁₆ :

jestto jedyny stały terpen, znajdujący się w przyrodzie.

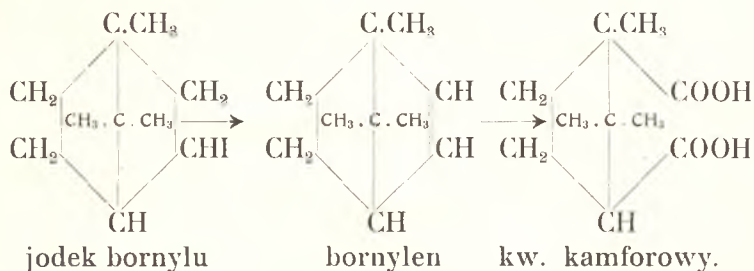
Powstaje z chlorku bornylu i borneolu i jest optycznie czynny.

Kamfen utleniany kwasem azotowym daje 3-zasadowy kwas kamfowy

(kw. karboksyloapokamforowy). Budowę tego kwasu poznamy stąd, iż on utleniony daje kwas apokamforowy :

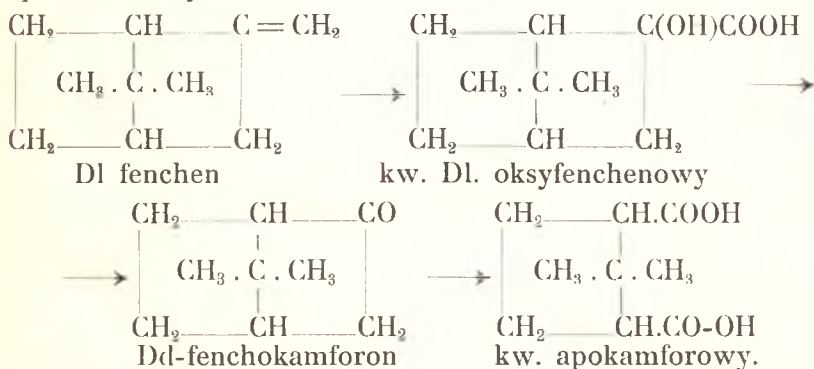
Bornylen odkryty przez Wagnera i Bryknera. Różni się od kamfenu, iż utleniany przechodzi w kwas kamforowy, podczas gdy kamfen nie daje się przeprowadzić w kwas kamforowy. Jest więc rzeczą prawdopodobną, iż bornylen ma wzór Δ^2 kamfenu, a właściwy kamfen musi być inaczej zbudowany:

Fencheny $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$.

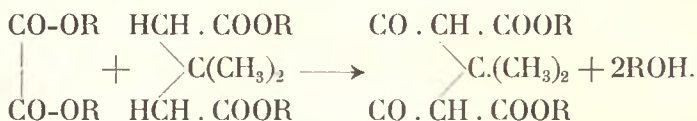
Są to węglowodory optycznie czynne. Powstają one z alkoholów fenchylowych lub ich chlorowcowych pochodnych. Tworzy się przytem mieszanina fenchenów izomerycznych.

Najlepiej poznany jest Dl-fenchen (wielka litera D oznacza pochodzenie fencheny od odpowiedniego fenchonu, małe zaś litery d i l oznaczają skręcenie kierunku samej substancji). On utleniony nadmanganianem przechodzi w kwas $\text{C}_{10}\text{H}_{16}\text{O}_3$ - Dl oksyfenchenowy. Gdy zaś na ten kwas działamy PbO_2 i H_2S , powstaje keton -Dd fenchokamforon $\text{C}_9\text{H}_{14}\text{O}$, ten zaś utleniony kwasem azotowym przechodzi w kwas apokamforowy.

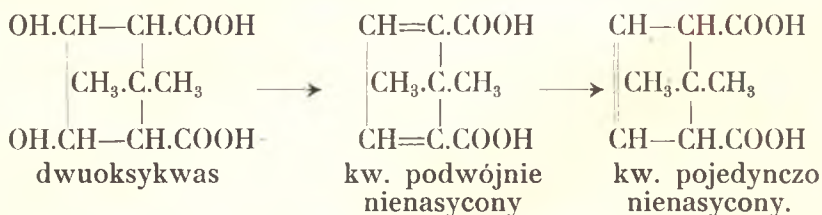

Gustaw Komppa dokonał syntezy kwasu apokamforowego:

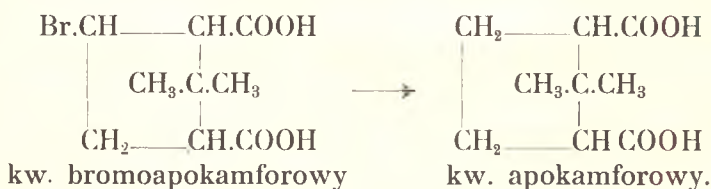
Na kwas $\beta\beta$ -dwumetyloglutarowy działał kwasem szczawowym i etylanem sodowym. Nastąpiła kondensacja i powstał cykliczny kwas dwuketonowy:

Ten kwas dwuketonowy zredukował na dwuoksykwas. Na ten kwas działał HI i czerwonym fosforem. Oddzieliły się $2\text{H}_2\text{O}$ i powstał kwas podwójnie nienasycony. On zaś zredukowany traci jedno podwójne wiązanie i daje kwas dwumetylo-cyklopentano-dwukarbonowy:

Ten kwas o jednym podwójnym wiązaniu łączy się z bromowodorem i daje kwas bromoapokamforowy, który pod wpływem pyłku cynkowego i kwasu octowego lodowatego przechodzi w kwas apokamforowy:

K O N I E C.

Pomyłki druku w części I.

Str. 3 wiersz 5 z dołu zamiast C_nH_{2-4} ma być C_nH_{2n-4} .

Str. 4 wiersz 6 z dołu zamiast lub $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} - \text{CH} \dots$

ma być $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{CH} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} - \text{CH} \dots$

Str. 5 wiersz 7 z góry zamiast $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CHO}$

ma być $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CHO}$

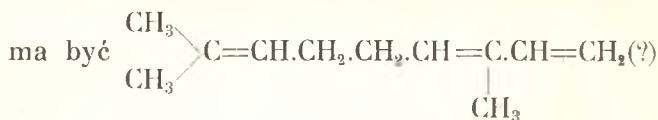
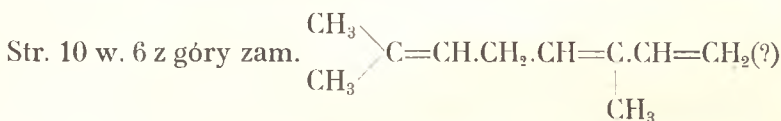
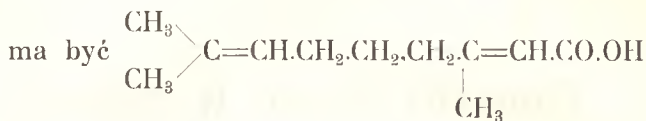
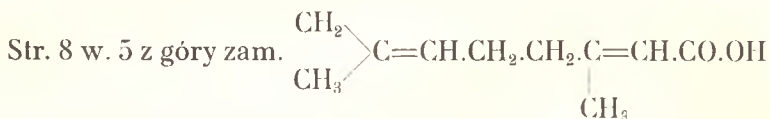
Str. 7 wiersz 11 z góry zamiast $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_3 \end{array} = \text{CH} \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{C}} = \underset{\text{H}}{\text{CH}} \cdot \text{CO}$

ma być $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_3 \end{array} = \text{CH} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{C}} = \underset{\text{H}}{\text{CH}} \cdot \text{CO}$

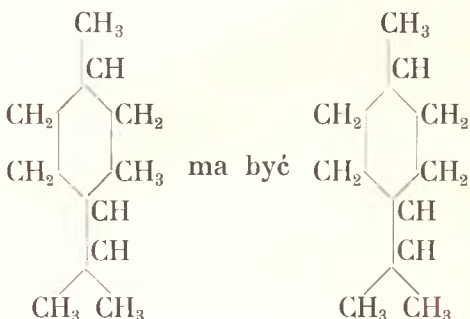
Str. 7 wiersz 15 z góry zamiast stereizomerycznych
ma być stereoizomerycznych

Str. 7 w. 18 z góry zam. $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{OH}$

ma być $\begin{array}{l} \text{CH}_3 \\ \diagdown \\ \text{C} \\ \diagup \\ \text{CH}_2 \end{array} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{CH}_2 \cdot \text{OH}$

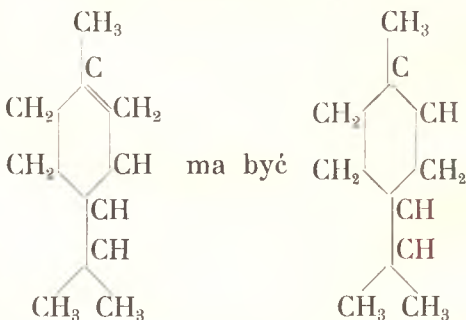

Str. 23 wiersz 15
z góry zamiast

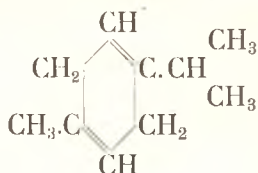
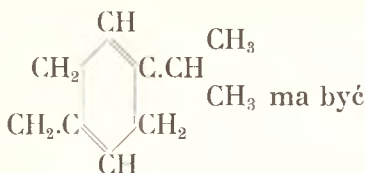

Str. 25 wiersz 4 z góry zamiast wskazuje ma być wskazuje.

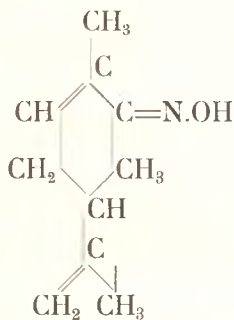
Str. 33 wiersz 2
z góry zamiast

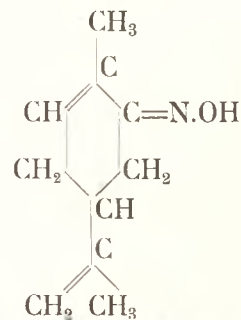
Str. 38 wiersz
4 z góry
zamiast

Str. 40 wiersz
1 z góry
zamiast

ma być

Str. 42 wiersz 7 z dołu zamiast stężony ma być stężonym.

Wiadomości szkolne.

I. Skład grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1908.

1. **Zych Franciszek**, dyrektor, — uczył psychologii w klasie VIII, tygodn. 2. godz.
2. **Antoniewicz Jarosław**, zastępca nauczyciela, — uczył historii i geografii w klasie IIa, IIb, IIIa, IIIb, Va, Vb, i VIIb, tygodn. 23 godz.
3. **Budzianowski Władysław**, egzaminowy zastępca nauczyciela, gospodarz klasy Ia i IIa, — uczył języka łacińskiego w klasie Ia, języka polskiego w klasie IIa i IIIb, geografii w klasie Ia, oraz matematyki w klasie IIa, tygodn. 20 godz.
4. **Burzyński Józef**, profesor w VIII randze, zawiadowca gabinetu dla historii naturalnej, gospodarz klasy Ib, — uczył matematyki w klasie Ib, oraz historii naturalnej w klasie Ia, Ib, IIa, IIIa, IIIb, Va, Vb i VI, tygodn. 19 godzin.
5. **Danysz Nicefor**, nauczyciel, — uczył od 3. września 1907 do 31. marca 1908 języka ruskiego w klasie I, matematyki w klasie Va, Vb, VIIa i VIIb, oraz fizyki w klasie VIIa i VIIb, tygodniowo godzin 22, zaś od 1. kwietnia 1908 do końca roku szkol. 1908 języka ruskiego w klasie III, matematyki w klasie Va, Vb, VIIa i VIIb, oraz fizyki w klasie VIIa i VIIb, tygodniowo również godzin 22.
6. **Ks. Dobrzański Adryan**, katecheta, kanonik i profesor, — uczył religii obrządku gr. kat. w klasie I—VIII, a nadto od 1. kwiet. 1908 do końca półrocza letniego języka ruskiego w klasie I i II. — razem tygodn. 20. godz.
7. **Geciów Onufry**, profesor w VIII randze, zawiadowca biblioteki niemieckiej dla uczniów i kierownik orkiestry gimnazjalnej, gospodarz klasy VIIb, — uczył od 3. września do 5. listopada 1907 języka łacińskiego w klasie Vb i VIIb, oraz języka niemieckiego w klasie VIIa, VIIb i VIII, tygodn. 23 godz.,

zaś od 5. listopada 1907 do końca 2. półrocza, języka łacińskiego w klasie VIIb, oraz niemieckiego w klasie VIIa, VIIb i VIII, tygodn. 17 godz.

8. **Kieroński Leon**, profesor, pomocnik dyrektora w czynnościach kancelaryjnych i gospodarz klasy Va, — uczył języka łacińskiego w klasie Va, greckiego w klasie VI i VIII, oraz logiki w klasie VIIb, tygodn. 18 godz., nadto języka greckiego w klasie Va od 3. września do 5. listopada 1907, tygodn. 23 godz.
9. **Knopf Salamon**, egzaminowany zastępca nauczyciela, — uczył języka niemieckiego w klasie Ib i IIIb, geografii w klasie Ib, matematyki w klasie Ia i historii naturalnej w klasie IIb, tygodn. 21 godz.
10. **Korman Ignacy**, egzaminowany zastępca nauczyciela, — uczył (od 1. kwietnia 1908) języka łacińskiego w klasie IIIb, niemieckiego w klasie Ic, oraz matematyki w klasie IVa i IVb, tygodn. 18 godz.
11. **Kutyba Józef**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IIIb, — uczył języka łacińskiego w klasie Ib i IIa, oraz greckiego w klasie IIIb, tygodn. 21 godz.
12. **Dr. Lilien Henryk**, zastępca nauczyciela gospodarz kl. Ic, — uczył języka łacińskiego w klasie Ic, oraz niemieckiego w klasie IIb i IVb, tygodn. 17 godz.
13. **Dr. Łuniński Ernest**, nauczyciel, w pierwszym półroczu na urlopie, od drugiego półrocza przydzielony do c. k. II. gimnazjum z polskim językiem wykładowym w Stanisławowie.
14. **Maślak Włodzimierz**, profesor, zawiadowca biblioteki polskiej dla uczniów, — uczył od 3. września do 5. listopada 1907 języka polskiego w klasie IVb, Va, Vb, VI, VIIa, VIIb i VIII tygodn. 21. godz., zaś od 5. listopada 1907 do końca roku szkol. 1908 w tych samych klasach prócz IVb, tyg. 18 godz.
15. **Mazur Józef**, profesor, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej gospodarz klasy VIIa, — uczył języka łacińskiego w klasie VI i VIIa, oraz greckiego w klasie VIIa, tygodn. 15 godz.,
16. **Mikuła Ludwik**, profesor w VIII randze, zawiadowca gabinetu fizykałnego, — uczył matematyki w klasie VIII, oraz fizyki w klasie IVa, IVb i VIII, tygodn. 12 godz., a od 3. września 1907 do kwietnia 1908 nadto fizyki w klasie IVa i IVb, tygodn. 17 godz.

17. **Mikusiński Kazimierz**, zastępca nauczyciela, — uczył w pierwszym półroczu języka niemieckiego w klasie Ia, IIIa, Va i Vb, tygodn. 18 godz.; od drugiego półrocza przeniesiony do c. k. gimnazjum IV. we Lwowie.
18. **Niebieszkański Piotr**, profesor w VIII randze, zawiadowca zbiorów geograficznych i obrazów, gospodarz klasy VIII, — uczył historii i geografii w klasie IVa, IVb, VI, VIIa i VIII, oraz logiki w klasie VIIa, tygodn. 20 godz.
19. **Nosal Jan**, nauczyciel, gospodarz klasy Vb, — uczył języka łacińskiego w klasie Vb, greckiego w klasie Va i VIIb, oraz polskiego w klasie IVb, tygodn. 18 godz.
20. **Palek Izaak**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy VI, — uczył języka niemieckiego w klasie IIa, IVa i VI, oraz matematyki w klasie Ic, IIIb i VI, tygodn. 22 godz.
21. **Przeworski Józef**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IIb, — uczył języka łacińskiego w klasie IIb i IVb, oraz polskiego w klasie Ic, tygodn. 17 godz.
22. **Rembacz Stanisław**, profesor, gospodarz klasy IVb, — uczył języka łacińskiego w klasie VIII, oraz greckiego w klasie IVa, IVb i Vb, tygodn. 18 godz.
23. **Silberschlag Jonasz**, zastępca nauczyciela, — uczył języka niemieckiego w klasie Ia, IIIa, Va i Vb, tygodn. 18 godz.
24. **Stefkowski Leopold**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IVa, — uczył języka łacińskiego w klasie IVa, greckiego w klasie IIIa i polskiego w klasie IIIa i IVa, tyg. 17 godz.
25. **Strzelecki Antoni**, nauczyciel, gospodarz klasy Vb, — uczył od 5. listopada do końca pierwszego półrocza języka łacińskiego w klasie Vb, greckiego w klasie Va i VIIb, oraz polskiego w kl. IVb, tygodn. 18 godz., od drugiego półrocza otrzymał posadę w c. k. gimnazjum w Wadowicach.
26. **Ks. Ścisłowski Józef**, profesor w VIII randze, kanonik i katecheta — uczył religii obrządku rz. kat. w kl. I—VIII, tygodn. 16 godz.
27. **Tychelis Stanisław**, egzaminowany zastępca nauczyciela, — uczył języka polskiego w klasie Ia, Ib i IIb, geografii w klasie Ib, matematyki w klasie IIb i IIIa, oraz historii naturalnej w klasie Ib, tygodn. 20 godz.
28. **Wynar Bazyli**, profesor, zawiadowca biblioteki ruskiej dla uczniów, gospodarz klasy IIIa, — uczył języka łacińskiego

w klasie IIIa, oraz ruskiego w klasie IV do VIII, tyg. 16 godz.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Antoniewicz Jarosław**, j. w. — uczył historii kraju rodzinnego w klasie IIIa, IIIb i Vb, tygodn. 3 godz.
2. **Niebieszczanski Piotr**, j. w. — uczył historii kraju rodzinnego w klasie IVa, IVb, VIIa przez cały rok, w klasie VIII w półroczu zimowym i w klasie VI w półroczu letnim tygodn. po 4 godz.
3. **Ks. Dobrzański Adryan**, j. w. — uczył śpiewu tyg. 4 godz.
4. **Mazur Józef**, j. w. — uczył gimnastyki, tygodn. 12 godz.
5. **Geciów Onufry**, j. w. — uczył kaligrafii, tygodn. 2 godz.
6. **Łabęcki Romuald**, dyktaktor szkoły wydziałowej męskiej, — uczył rysunków, tygodn. 4 godz.
7. **Dr. Meerengel Dawid**, nauczyciel religii mojżeszowej w tuł. szkole wydziałowej żeńskiej, — uczył religii mojżeszowej w klasie I—VIII, tygodn. 8 godz.

II. Zmiany w gronie nauczycielskiem

w roku szkolnym 1903.

1. J. E. Pan Minister w. i o. posunął profesora Józefa Burzyńskiego do VIII. tangi służbowej z dniem 1. paźdz. 1907. rozporz. z dnia 28. czerwca 1907. l. 18.645. (R. 3kr. 27. lipca 1907. l. 222 Pr.)

2. C. k. Rada szkolna krajowa przyznała: a) dyrektorowi Franciszkowi Zychowi od 1. lutego 1903. piąte pięciolecie reskr. z dnia 9. stycznia 1908. l. 62. 011. b) profesorowi Onufremu Geciowowi od 1. grudnia 1907. czwarte pięciolecie reskr. z dnia 1. grudnia 1907. l. 55.311. c) profesorowi Józefowi Mazurowi od 1. stycznia 1908. drugie pięciolecie reskr. z dnia 9. stycznia 1908. l. 59.648. d) profesorowi Ludwikowi Mikule od 1. kwietnia 1907. czwarte i piąte pięciolecie reskr. z dnia 12. listopada 1907 l. 48.168.

3. C. k. Rada szkolna krajowa nadała posady nauczycielskie w tutejszym zakładzie: a) Janowi Nosalowi zastępcy nauczyciela c. k. III. gimnazyum w Krakowie reskr. z dnia 23. stycznia 1908. l. 61. 774. — z dniem 1. lutego 1903. b) Antoniemu Strzeleckiemu, zastępcy nauczyciela w c. k. gimnazyum w Złoczowie reskr. z dnia 30. lipca 1907. l. 28.456. z dniem 1. września 1907. a następnie reskr. z dnia 25. stycznia 1907. l. 62.359. nadała mu posadę nauczycielską w c. k. gimnazyum w Wadowicach z dniem 1. lut. 1908.

4. C. k. Rada szkolna krajowa przydzieliła tutejszego nauczyciela dra. Ernesta Łunińskiego reskr. z dnia 19. marca 1908 l. 10.183. do c. k. II. gimnazyum z wykładowym językiem polskim w Stanisławowie.

5. C. k. Rada szkolna nadała posady nauczycielskie tutejszym zastępcom nauczycieli: a) Stanisławowi Werberowi reskr. z dnia 30. lipca 1907. l. 15.880 w c. k. gimnazyum z językiem wykładowym polskim w Kołomyi, b) ks. Józefowi Zastycowi reskr. z dnia 30. lipca 1907. l. 16.541. w c. k. gimnazyum z ruskim językiem wykładowym w Tarnopolu — obydwom z dniem 1. września 1907.

6. C. k. Rada szkolna zamianowała zastępcami nauczycieli kandydatów stanu nauczycielskiego: a) Antoniewicza Jarosława, reskr. z dnia 9. września 1907. l. 35. 680. b) Kormana Ignacego reskr. z dnia 5. kwietnia 1908. l. 9.403. c) dra Liliena Henryka reskr. z dnia 9. września 1907. l. 21.139. d) Mikusińskiego Kazimierza reskr. z dnia 18. sierpnia 1907. l. 30.940. a reskr. z dnia 19. stycznia 1908. l. 3.050. przeniosła go do c. k. gimnazyum IV. we Lwowie. e) Tycholisa Stanisława reskr. z dnia 25. września 1907. l. 3.824. i f) Silberschlaga Jonasza zastępcę nauczyciela w c. k. gimnazyum z wykładowym językiem ruskim w Przemyślu przeniosła reskr. z dnia 19 stycznia 1908. l. 3050. do tut. zakładu w tym samym charakterze.

Zastępca nauczyciela tut. zakładu Roman Stelmachow zrezygnował z posady z powodu powołania go do jednorocznej służby.

7. C. k. Rada szkolna krajowa udzieliła urlopu: a) nauczycielowi drowi Ernestowi Łunińskiemu reskr. z dnia 24. listopada 1907. l. 55.932. do końca pierwszego półrocza rs. 1908. dla poratowania zdrowia, b) nauczycielowi Antoniemu Strzeleckiemu do końca października 1907. dla uporządkowania stosunków rodzinnych, c) zast. nauczyciela Szymonowi Smalowi reskr. z dnia 15. maja 1908. l. 17.422 na czas od 1. kwietnia do końca

2. półr. 1908. celem udzielenia mu możności przygotowania się do egzaminu kwalifikacyjnego i d) zast. nauczyciela Józefowi Przeworskiemu udzieliła zmniejszenia liczby godzin na przeciąg pierwszego półrocza rs. 1908.

8. C. k. Rada szkolna krajowa reskr. z dnia 4. października 1907. l. 45.081. poruczyła drowi Dawidowi Meerenglowi naukę religii mojżeszowej.

III. Plan nauki.

Nauki poszczególnych przedmiotów udzielano według planów i instrukcyi c. k. Ministerstwa W. i O. i c. k. Rady szkolnej krajowej w tym samym zakresie, jak podano w sprawozdaniu za rok szk. 1904.

Sprawozdanie niniejsze zawiera tylko wykaz lektury z języków klasycznych, oraz wykaz utworów polskich, ruskich i niemieckich nie objętych wypisami a czytanych w całości.

A. Wykaz lektur.

a) Z języka łacińskiego:

Klasa III. Cornelius Nepos: Aristides, Miltiades, Themistocles, Epaminondas, Pelopidas, Hannibal.

Klasa IV. Caesar de bel. Gall. I. r. 1—29. III. VII. Ovidius: Metamorphoseon: Quattuor ætates i Diluuiem.

Klasa V. Livius: Ab u. c. lib. I. XXI. r. 1—30. Ovid. Metam. Zgrom. bogów, Deucalion, Niobe, Phaeton, Proserpina, Philemon et Baucis; Tristium: De vita sua, Ultima nox; Ex Ponto: Orestes et Pylades; Fastium: De Roma cond., Matronalia, De Fabiorum interitu.

Klasa VI. Sallustiusa: Bellum Jugurthinum. Cicero: In Catillinam I. prywatnie III. VI. Vergilius: Aeneis I. (cała). Eclogę: 5, 9, Georgikon: V. VI. IX. Laudes vitæ rusticæ XIII. IV. 315-558.

Klasa VII. Cicero Pro Archia poeta. De imperio Cn. Pompei; Cato major (de senectute); pryw. Lelius i Pro Murena. Vergilii Aeneis: VI. VIII. X. XII. w wyjątkach; pryw. V. VII. X. XI.

Klasa VIII. Horatius: Carmina I. 1, 3, 4, 6, 7, 21, 24, 31, 34, 37. II. 2, 3, 7, 10, 13, 14, 17. III. 1, 2, 3, 4, 9; IV. 3, 5, 12. Epodon: 2, 6, 7. Satyr. I. 6. II. 6. Epistol. I. 1, 6, 7, 10. Tacitus: Annales I. 1—29. II. 27—43, 53—55, 69—87; III.

1—7; IV. 1—9, 39—42, 52—54, 57—69. *Historiæ* : III. 1—25. *Agricola*.

b) Z języka greckiego:

Klasa V. Xenophon *Anab.* *Chrestomatyi* ust. 1, 3, 9, *Cyrop.* z *Chrestom.* 1, 2, *Homer: Ilias*, ks. I. w całości, III. częściowo

Klasa VI. *Homer: Ilias* III, VI, VII, XVIII, XXIV. *Herodot* VII i VIII. (w skróceniu), *Xenophon: Momorab*: I. 2, 3.

Klasa VII. *Demos. enesa: Mowy Olintyjskie* I. III. *Filipikal* *Homer: Odysea*: I, V, VI, IX, XIV, XVI, XVIII.

Klasa VIII. *Platon: Apologia* i *Kryton*; *Homer: Odysea*: XVII; i XXIII. *Sofocles: Ajas*.

c) Z języka polskiego:

Klasa V. 1. *Grażyna*. 2. *Ojciec zadżumionych*. 3. *Wiesław*. 4. *Pan Tadeusz*. 5. *Zemsta*. 6. *Nowele Sienkiewicza: Latarnik, Za chlebem, Bartek zwycięzca*. 7. *Kraszewskiego: Powieść bez tytułu*. 8. *K. Ujejskiego: Maraton*.

Klasa VI. 1. *Reja: Żywot człowieka poczciwego*. 2. *Kochanowski: Treny, Odprawa posłów*. 3. *Skargi: Kazanie o miłości ojczyzny; kazanie o monarchii i królestwie*. 4. *Sienkiewicza: Trylogia. Pamiętniki Paska*. 6. *Powrót Posła Niemcewicza*. 7. *Kraszewskiego: Powrót do gniazda*.

Klasa VII. 1. *Felińskiego: Barbara Radziwiłłówna*. 2. *Morawskiego: Dworzec mojego dziadka*. 3. *Niemcewicza: Jan z Tęczyna*. 4. *Mickiewicza: Dziady* II. IV. III. *Ballady i romanse. Sonety. Konrad Wallenrod*. 5. *A. Malczewskiego: Marya*. 6. *Fredry: Śluby panieńskie*. 7. *J. Słowackiego: Hugo, Mnich, Arab, Jan Bielecki, Lilla Weneda, Anelli*.

Klasa VIII. 1. *Kraśińskiego: Nieboska komedia, Irydion, Przedświt, Psalmy*. 2. *Korzeniowskiego: Spekulant, Kollokacya*. 3. *Rzewuskiego: Listopad*. 3. *H. Sienkiewicza: Quo vadis* i *Krzyżacy*. 5. *W. Pola: Mohort*.

d) Z języka ruskiego:

KLASA V. *Wowczok: Sestra; Ustyanowycz: Jaropolk;*

KLASA VI. *Wowczok: Instytutka; Kwitka: Marusia;*

KLASA VII. *Neczuj: Świtohlad ukraińskoho naroda i Czajczenko Na rozputti.*

KLASA VIII. Łewickij — Neczuj: Pryczepa

e) Z języka niemieckiego:

KLASA VI. Heldensage, Minna von Barnhelm.

KLASA VII. Maria Stuart, Iphigenie auf Tauris, Hermanna und Dorothea, Julius Cæsar, Emilia Galotti, Zriny.

KLASA VIII. Wallenstein, Braut von Messina, Torquato Tasso, Ahnfrau, Weh dem, der lügt, König Lear, Nathan der Weise.

B. Przedmioty nadobowiązkowe.

Historja kraju rodzinnego. Nauki tej udzielono w klasie III. i IV. podług podręcznika Karola Rawera po 1 godzinie tygodniowo, a w kl. VI. VII. i VIII. podług podręcznika Dr. Anatola Lewickiego. Uczęszczali w każdej klasie wszyscy uczniowie.

Śpiew. Nauka odbywała się w 12. oddziałach po 2 godziny tygodniowo. Oddział I. liczył uczniów 57. Uczono teorii śpiewu podług podręcznika Dietza; oddział II. liczył uczniów 53: śpiew chóralny, mieszany i męski.

Kaligrafia. W 2 oddziałach, po 1 godzinie tygodniowo, ćwiczyli się uczniowie podług wzorów Nowickiego i Tatucha. Oddział I. liczył 42, oddział II. 30.

Gimnastyka. Nauka odbywała się w 6 oddziałach i 12 godzinach tygodniowo w sali Towarzystwa gimnastycznego „Sokol” podług szczegółowego planu przez nauczyciela gimnastyki wypracowanego. Uczęszczało na wszystkie oddziały 235 uczniów.

Rysunki. Nauka odbywała się w II. oddziałach po 2 godziny tygodniowo. Uczęszczało na obydwia oddziały uczniów 52.

IV. Tematy do wypracowań piśmiennych.

a) Z języka polskiego.

Klasa Va. 1. Dworzec kolejowy w chwili przybycia i odejścia pociągu. (d.) 2. Gniew Achillesa. (s.) 3. Cerkiew OO. Bazyljanów w Buczaczu. (d.) 4. Gospodarstwo P. Sędziego. (s.) 5. Patryotyzm Rymwida. (d.) 6. Życie w zimie. na wsi a w mieście (d.) 7. Polowanie na szaraka. (s.) 8. Treść Wie-

- sława. (s.) 9. Zasługi Solona. (d.) 10. Nasz wieczorek mickiewiczowski. (d.) 11. Treść noweli „Srul z Lubartowa“ (s.) 12. Jakie wspomnienia historyczne łączą się z Buczaczem. (d.) 13. Treść dowolnie przeczytanej powieści poetycznej. (d.) 14. Akt zemsty Cześnika. (s.)

Klasa Vb. 1. Lata moje dziecinne. (s.) 2. Dwór w Soplicowie. (s.) 3. Rolnik a uczeń. (d.) 4. Ruiny zamku w Soplicowie. (s.) 5. Patriotyzm Grażyny. (d.) 6. Rzeka a bagno - pilność a lenistwo. (d.) 7. Kłótnia Assesora z Rejentem. (s.) 8. Treść poematu Ujejskiego: „Maraton.“ (s.) 9. Zasługi Pizystrata. (d.) 10. Pożar a powódź. (d.) 11. Treść opowiadania Seweryna Soplicy p. t. „Leon Borowski“ (s.) 12. Chata wieśniacza w okolicy Buczacza. (d.) 13. Treść dowolnie przeczytanej gawędy. (d.) 14. Papkin w poselstwie u Rejenta. (s.)

Klasa VI. 1. „Ładem domy i narody słyną. Z jego upadkiem domy i narody giną“. (d.) 2. Uzasadnić zdanie Jugurty o Rzymie: „Urbem venalem et mature perituram si emptorem inveneris“. (d.) 3. Przygoda Władysława Jagiełły w bitwie pod Grunwaldem. (s.) 4. Mała szczelina zatopić może wielki okręt. (d.) 5. Dzieje żywota Klemensa Janickiego. (s.) 6. Pochwałę życia wiejskiego, na podst. 12 pieśni: „Sobótek“ Jana Kochanowskiego. (s.) 7. Lata panowania Batorego jak w historyi tak i w literaturze są chwilą najświetniejszą i najszczęśliwszą. (d.) 8. Sen obrazem śmierci. (d.) 9. Antenor i Aleksander w „Odprawie posłów greckich“. (d.) 10. Znaczenie kazań sejmowych P. Skargi w literaturze politycznej XVI. wieku (s.) 11. Oblężenie Zbaraża. (s.) 12. Bolesław Chrobry a Włodzimierz Wielki. (d.) 13. Dulce et decorum est pro patria mori. 14. Która postać w trylogii Sieńkiewicza podoba się nam najbardziej i dlaczego?

Klasa VIIa. 1. Zawsze trwalszy owoc dowcipu niż siły. (d.) 2. Cechy dworskości w literaturze okresu V. (d.) 3. Charakterystyka królowej Bony (s.) 4. „Wasz to obyczaj cierń w życia przeciągu kłaść im na głowy — kwiat aż na posąg“ (d.) 5. „Oda do młodości“ jej rozbiór. 6. Charakterystyka Hrabiego w P. Tadeuszu. (s.) 7. Pozory mylą. 8. Gustaw w IV. a Konrad w III. części „Dziadów“. 9. Powody i następstwa zjazdu wiedeńskiego w 1815 r. 10. Anielli i jego poświęcenie. (s.)

Klasa VIIb. 1. Nieszczęście bywa niekiedy dobrodziejstwem. (d.) 2. Przyczyny i skutki sprowadzenia osadników niemieckich do Polski w XIII w. (d.) 3. Zygmunt August w tragedji Felińskiego. (s.) 4. Vivere militare est. (d.) 5. Symboliczne znaczenie „Farysa“ (s.) 6. Charakterystyka Podkomorzego. (s.) 7. Większa niewola, gdzie się wszystko wszystkim godzi, niż gdzie nic nikomu. (d.) 8. Pieśń Wajdeloty, jej znaczenie w poemacie i w dziejach polskiej poezji romantycznej. (d.) 9. Zasługi Jana Zamojskiego około dobra ojczyzny. (d.) 10. Gustaw w „Ślubach panińskich“, jego charakterystyka.

Klasa VIII. 1. Szczęśliwy kto przestał na swoim. (d.) 2. Kto jest właściwie bohaterem w powieści J. Słowackiego p. t. Jan Bielecki. (s.) 3. Elsinoe i jej charakterystyka. (d.) 4. Niema róży bez kolców. (d.) 5. Zasadnicze myśli w „Psalmach“ Krasińskiego. (s.) 6. Znaczenie wystaw krajowych. (d.) 7. Najlepszy muzyk zmięsza orkiestrę dobraną, Jeżeli grając stara, się by jego słyszano. (d.) 8. Zła fortuna ma to dobrego, że rozumu nauczy i przyjaciela pokaże. (s.)

b) Z języka ruskiego.

Класа V. 1. Шануй батька та Бога — буде тобі всюди дорога. d. 2. Родинне жите у Греків. на підставі VI. кн. Одиссеї. s. 3. Осінній краєвид з руїн замку. d. 4. Битва на Косовім полі. Після лектури шкільної. s. 5. Зрада Оронта і єї наслідки для війська грецького. d. 6. Виказати ціхи повісти поетичної на підставі поеми: Москалева криниця. s. 7. Які звичаї народні вижуть ся з Рівдяними Св'ятами в ріднім селі. d. 8. Значіне Львова за границею в 2. половині XV. в. Після лектури шкільної. s. 9. Церков св. Покрови в Бучачи. Опис. d. 10. Пірванє Прозерпіни. Після Овідія. s. 11. Моєнити пословицю: Лучна солом'янна згода, як злота звада. d. 12. Виказати ліричний елемент в думі: „Смерть трох братів у Самарі“. s. 13. О скілько відповідає будова комедії „Мартин Боруля“ загальним правилам естетики. d.

Кляса VI. 1. Не кай ся рано ветати, а молодю учинти ся. d. 2. Перші завязки літературні на Русі s. 3. Історичне значінє Цезара. d. 4. Характеристика Ольги на підставі літопису Нестора s. 5. Не все золоту що ся свѣтить. d. 6. Головні черти характеру Ігоря на підставі Слова о полку Ігоря. s. 7. Початок і причини розвою літератури апокрифічної на Русі. d. 8. Данило в ордї татарській. Після літопису волинської. s. 9. Кожда пригода до мудрости дорога. d. 10. Середньовічні погляди на постане свѣта. Після лектури шкільної. s.

Кляса VII. 1. Могиланська колегія яко підойма пародної літератури. s. 2. *Ingenii praeclara facinora sicuti anima immortalia sunt.* d. 3. Харківський кружок письменників яко розсадник романтизму. s. 4. Які причини спонукали Демостена виголосити першу мову олімпійську; її зміст. d. 5. Поетична сторона поеми Скит Манівський s. 6. Як представляли собі свѣт підземний Греки і Римляни. d. 7. Розвій рускої історіографії до Костомарова включно s. 8. Колумб-повождчий Одиссеї. d. 9. Наслідки розвизання Товариства Кирило-методієвского для української літератури. s. 10. Пояснити слова Шевченка: Добре жити тому, чия душа і дума добро навчила ся любити.

Кляса VIII. 1. Провідна гадка і тенденція повісти Чайченка: „Совишиний промінь“. s. 2. Пояснити слова Шілера: *Wo viel Freiheit, ist viel Irrtum. Doch sicher ist der schmale Weg der Pflicht.* d. 3. Участь Головацького в духовім відродженю Галицької Русі. s. 4. Паралелля між повістями Квітки а оповіданнями Вовчка. d. 5. Сильні прикмети поезії Маркіяна і Володимира Шапкевичів. s. 6. Які обовязки горожанина зглядом вітчизни висказує Шлятон в дияльогу Крітон. s. 7. Які вимоги ставить ся до сьогочасної літератури. На підставі розвідки Пенуя: „сьогочасне прямованє“. s.

c) Z języka niemieckiego:

KLASA Va. 1. Feld und Wald im Sommer und im Winter. (d.) 2. Die Sage von der Gründung Roms (s.) 3. Mensch als Herr der Natur. (d.) 4. Die Erfolge der Phönizier als Handelsvolkes. (s.) 5. Non scholae sed vitae discimus. (d.) 6. Odysseus in der Ilias. (s.) 7. Die Macht des Gewissens. Nach Schillers Ballade „Die Kraniche des Ibikus“. (d.) 8. Die Schlacht bei Marathon. Auf Grund der Schullektüre. (s.) 9. Die persönliche Freiheit als Grundlage des athenischen Staates. Auf Grund des Geschichtsunterrichtes. (d.) 10. Die Zwistigkeiten im griechischen Heere bei Troja und deren Folgen. Auf Grund der Lektüre Homers. (s.) 11. Charakteristik Rudolfs von Habsburg. Auf Grund der Ballade „der Graf von Habsburg“ von Schiller. (d.) 12. Nemo sua sorte contentus est. Auf Grund des Lesestückes: „Der bekehrte Stiefelknecht“ von Julius Sturm. s. 13. Welches Bild entwirft Goethe in Dichtung und Wahrheit von seinem Großvater? (d.) 14. Gedankengang des Gedichtes: „Ein deutscher Postillon“ von Julius Sturm.

KLASA Vb. 1. Buczacz's nächste Umgebung. (d.) 2. Die Gewinnung des Bernsteines an der Ostseeküste. (s.) 3. Wie wird die Habsucht der Reichen von Gott bestraft? Auf Grund der Lektüre. (d.) 4. Die Bedeutung der Bodenbeschaffenheit Griechenlands für die Entwicklung der griechischen Kultur. (s.) 5. Der Segen des Schlafes (d.) 6. Die Heilung Orest's, Zusammenstellung der beiden Fassungen der Sage auf Grund der Schullektüre. (s.) 7. Das Wesen und die Kraft der wahren Freundschaft. Nach Schillers Ballade „Die Bürgschaft“. (d.) 8. Die Schlacht bei Salamis. Auf Grund der Schullektüre. (s.) 9. Was und wie soll man lesen? (d.) 10. Die Gestalt des Odysseus in Homers Ilias. Auf Grund der Lektüre Homers. (s.) 11. Das Leben der Pflanze. Auf Grund des gleichnamigen Lesestückes. (d.) 12. Die Einrichtung der Karlsschule zu Stuttgart. (s.) 13. Der Gedankengang und Grundgedanke der poetischen Erzählung: „Der Handschuh“ von Schiller. (s.) 14. Auf welche Weise gelingt es dem Kaiser den Grafen von Limburg für seine Dienste zu gewinnen? Auf Grund der Ballade: „Der Graf von Limburg“ von Uhland (s.)

KLASA VI. 1. Reinekes Frevel. Nach Göthes „Reineke Fuchs“ (s.)
 2. Läßt uns besser 'werden Gleich wirds besser sein. (d.)
 3. Gudruns Aufenthalt am Hofe Hartmets. (s.) 4. Übung
 macht den Meister (d.) 5. Der schädliche Einfluss des Alkohols
 auf den Geist und Willen des Menschen. (s.) 6. Der Senat
 der Römischen Republik. (d.) 7. Die Reformen des Servius
 Tullius. (s.) 8. Die Verknüpfung der drei Handlungen in
 Wielands „Oberon“. (d.) 9. Der doppelte Sieg des Johanniters.
 Nach Schillers „Der Kampf mit dem Drachen“ (s.) 10. Erläuterung
 des Sprichwortes „Böse Gesellschaften vederben gute
 Sitten“. (d.) 11. Gedankengang der Romanza von Uhland
 „Das Glück von Edenhall“. (s.) 12. Mensch und Baum (Ein
 Vergleich). (d.) 13. Faust und Twardowski. (s.) 14. Die Bedeutung
 der Kreuzzüge für die Entwicklung des Handels. (s.)

KLASA VIIa. 1. Buczacz als podolische Handelsstadt. (d.) 2. Etwas
 fürchten und hoffen und sorgen, Muss der Mensch für den
 kommenden Morgen. (s.) 3. Der Fluss Dniestr und seine
 Bedeutung für Galizien. (d.) 4. To eu prattejn para ten axian
 aforme tu kakos fronejn tojs anoetojs gignetaj. Dem. Ol. I.
 23. (s.) 5. „Was im Menschen nicht ist, kommt auch nicht
 aus ihm“. Goethes Her. u. Dor. III. (d.) 6. Odoardo und
 Appiani in Lessings „Emilia Galotti“. Charakterzeichnungen
 (d.) 7. Über die Vorzüge der Muttersprache. Auf Grund des
 Gedichtes von Fr. Rückert. (s.) 8. Wer besitzt, der lerne
 verlieren, Wer im Glück ist, der lerne den Schmerz. (d.)
 9. Una salus miseris: nullam sperare salutem. Verg. Aen.
 II. 354. Widerlegung des Satzes. (s.) 10. Der Nordische Krieg
 und sein Einfluss auf die Verhältnisse in Polen. (d.)

KLASA VIIb. 1. Buczacz als podolische Handelsstadt. (d.) 2. Warum
 werden die Menschen erst nach ihrem Tode gelobt? (s.)
 3. Der Ausflug nach Trembowla (Czortków). (d.) 4. Jung
 gewohnt alt getan. s. 5. Maria und Elisabeth in Schillers
 „Maria Stuart“. Charakterzeichnungen. d. 6. Wer nicht vorwärts
 geht, der kommt zurücke. Goethes „Her. u. Dor. III. (d.)
 7. Iphigeniens Wirksamkeit unter den Tauriern. (s.) 8. Des
 Lebens Lenz blüht einmal und nicht wieder. (d.) 9. Über die
 Entwicklung der Privilegien des Adels in Polen. (d.) 10. Gottesfurcht
 macht von Menschenfurcht dich frei. Rückert. (s.)

KLASA VIII. 1. Historische Bedeutung der Stadt Buczacz. (d.)

2. Schwert, Feder, Zunge — drei wichtige Waffen der Menschen. (s.) 3. Wallensteins Glück und Ende. (d.) 4. Stills ehrenvoll ist der Tod fürs Vaterland. (s.) 5. Frauencharaktere in Shakespeare's „König Lear“. (d.) 6. Weh denen, die dem Ewigblinden des Lichtes Himmelsfackel leihen! Sie strahl ihm nicht, sie kann nur zünden, und äschert Städte und Länder ein. Schiller. (d) 7. Die Romantiker und ihr Einfluss auf die Entwicklung der deutschen Literatur (s.) 8. Die oesterreichische Verfassung und ihre Entwicklung. (s.)

Tematy do piśmiennego egzaminu dojrzałości.

1. Temat polski dla oddziału A: 1. Walki Słowiańszczyzny z Niemcami od najdawniejszych czasów po dzień dzisiejszy, 2. Kierunek wieszczy w poezji polskiej i jego wpływ na społeczeństwo, 3. Nasz system planetarny; dla oddziału B: 1. Dlaczego zasługi wielkich ludzi dopiero po ich śmierci znajdują sprawiedliwą ocenę? 2. Wpływ emigracji na rozwój i kierunek piśmiennictwa polskiego w pierwszej połowie XIX. wieku, 3. Środki porozumiewania się na odległość.
2. Temat łaciński dla oddziału A: Tacyt de vita et moribus Agricolae c. 33-34; dla oddziału B: Livius Hist. XXX. 29-30.
3. Temat grecki dla oddziału A: Plato Gorgias r. 523; dla oddziału B: Plato Menexenos r. XIX. (pag. 246 D — 247 C)

V. Zbiory naukowe.

1. Biblioteka nauczycielska.

W inwentarzu biblioteki zapisanych jest z końcem r. szk. 1903 dzieł 1391. W ciągu roku przybyło 95 dzieł, z tych ważniejsze są:

a) Zakupione :

Bartels: Hdb. zur Geschichte der deutschen Literatur. Chłędowski: Dwór w Ferrarze. Fortel: Zagadnienia seksualne. Grabowski: Literatura aryańska w Polsce. Guhl i Koner: Hellada i Roma. Jerusalem: Philosophie, Psychologie. Korzon: Hist. nowoczesna. Łoziński: Ziemia i jej budowa. Petraris: Lehrb. der neugriechischen Sprache. Prellwitz: Etymologisches Wörterbuch der griechischen Sprache. Smoleński: Ostatni rok sejmu wielk. Stöckl: Lehrb. der Logik. Tenner: Estetyka i Technika żywego słowa. Thukydides ed. Lange. Walde: Lateinisches

etymolog. Wörterbuch. Weiss: Apologie des Christentums. Zeller: Grundriss der Gesch. der griechischen Philosophie. Księga zdrowia 4ty.

b) Otrzymane w darze :

Od Akademii Umiej. w Krakowie: 16 tomów wydawnictw.

Od „Verein f. oest. Volkskunde“: Ztschft f. oest. Volkskunde.

Od ks. kan. Jana Gwoździowskiego z Petlikowiec: Przegląd powszechny 1907.

Od ks. Feliksa Józefowicza ze Lwowa 7 tomów własnych kazań i egzort.

Ofiarodawcom składa Dyrekcyja serdeczne podziękowanie.

c) Czasopisma :

Biblioteka warszawska. Eos. Kunst. Kwartalnik hist. Lehr-

proben u. Lehrgänge. Lud. Miesięcznik pedagog. Muzeum.

Pamiętnik literacki. Poradnik językowy. Przegląd polski.

Przegląd powszechny. Przewodnik bibliograficzny. Prze-

wodnik gimnastyczny. Przewodnik naukowy i literacki.

Rodzina i szkoła. Świat słowiański. Vierteljahrshelpte f. geogr.

Unterricht. Wędrowiec. Wistnyk lit. nauk. Wszechświat.

Ztschft f. oest. Gymnasien. Ztschft f. oest. Volkskunde.

Ztschft f. physik. u. chem. Unterricht. Literarisches Zentralblatt.

2. Biblioteka dla uczniów.

a) Książki do czytania :

Z końcem r. szk. 1907 liczyła biblioteka dzieł 1873 w tt. 2349

W r. szk. 1908 zakupiono dzieł 180 „ 214

Z końcem r. szk. 1908 2053 „ 2563

W szczególności przedstawia się przyrost jak następuje:

Według języka :	Z końcem r. szk. 1907		Przyrost		Z końcem r. szk. 1908	
	dzieł	tom.	dzieł	tom.	dzieł	tom.
1. Książek polskich	933	1243	73	92	1006	1335
2. Książek ruskich	474	524	38	48	512	572
3. Książek niemieckich	466	582	69	74	535	656
Razem	1873	2349	180	214	2053	2563

Z biblioteki korzystało:

Z klasy	Ila, IIb	uczniów	105	pożyczyło	książek	507
„	„	IIIa, IIIb	„	80	„	878
„	„	IVa, IVb	„	79	„	618
„	„	Va, Vb	„	99	„	643
„	„	VI	„	52	„	842
„	„	VIIa, VIIb	„	66	„	1278
„	„	VIII	„	34	„	868

Razem uczniów 515 pożyczyło książek 5634

Każdy z pożyczających uczniów przeczytał zatem prawie po 11 książek.

b) Książki dla ubogich uczniów:

Ten dział zbiorów naukowych powiększa się co roku częścią przez zakupno nowych książek, częścią przez dary uczniów i liczy obecnie 565 książek.

3. Zbiór map, atlasów i obrazów.

Inwentarz tego działu liczy nrów 110 sztuk: 377.

Z tego przypada na mapy, modele i atlasy „ 102.

„ „ na obrazy „ 275.

Zakupiono w roku ubiegłym: 1. Felkl Ziemia, 2. Kiepert Polit. Schul-Wandkarte von Europa, 3. Haardt Monarchia austyacko-węgierska, 4. Majewski Mapa ścienna królestwa Galicyi i Lodomeryi 5. Gaebler Schul-Wandkarte von Afrika, 6. Schwabe Wandkarte zur Geschichte des Röm. Reiches, 7. Baldamus Wandkarte zur Deutschen Geschichte des XIX. Jahra. 8. Rothaug Schul-Wandkarte von Asien (polit.)

4. Gabinet fizyczny.

W tym roku inwentarz gabinetu powiększył się o 8 przyrządów i posiada obecnie 337 przyrządów. Do ważniejszych nabytków należą: Podwójny dynamometr, przyrząd Foucaulta, piezometr Oerstedta i waga Coulomba.

5. Gabinet historii naturalnej.

Dział mineralogiczno-geologiczny liczy 282 naturalnych okazów, 81 modeli i przyborów, okazów mikroskopowych 5, tablic

geologiczno - paleontologicznych 19, obfity zbiór skał, nadto liczny zbiór okazów naturalnych z najbliższej okolicy, jakoteż z różnych okolic w kraju, tak z działu mineralogii, jak i paleontologii.

Dział botaniczny posiada 125 tablic ściennych, 38 modeli i imitacji roślin, 51 preparatów mikroskopicznych, oraz piękny zbiór roślin zasuszonych tak z okolicy jak i z innych stron kraju.

Dział zoologiczny posiada 112 tablic ściennych, 26 wypchanych ssawców, 39 wypchanych ptaków, między którymi odznacza się wspaniały drop, jak również drop karzeł oraz nur polarny, zdobyty z tutejszej okolicy, 57 preparatów w spirytusie, 24 okazów naturalnych zasuszonych, 9 szkieletów, 10 modeli, 82 preparatów mikroskopicznych, 9 sztuk przyrządów, między którymi wyborny mikroskop (600 kor.), oraz obfity zbiór owadów, jak również piękny zbiór skorup ślimaków i małżów, tak krajowych jak i zagranicznych.

6. Gabinet rysunkowy.

Cały zbiór liczy obecnie 138 modeli i 265 różnego rodzaju wzorów rysunkowych.

VI. Fizyczny rozwój młodzieży.

Rok ubiegły rozpoczął się ośmiodniową wycieczką uczniów tutejszego gimnazjum w Bieszczady. Dnia 8. lipca wyjechała drużyna złożona z uczniów wyższego gimnazjum pod przewodnictwem prof. Niebieszkańskiego do Drohobycza, a stąd odbyła podróż pieszo około 250 kl. Zwiedzano zdroj w Truskawcu kopalnię ropy w Tustanowicach i Wolancu i kopalnię wosku i ropy w Borysławiu. Przez Opakę zwrócono się do Podbuża gdzie zwiedzono tartak br. Liebiga, a następnie przez Załokieś, Bystrycę i Kropiwnik Stary i Nowy zdążono do Schodnicy i Pereprostyn. Wielkie wrażenie zrobił na wycieczkowcach Urycz ze swemi wspaniałemi, jak olbrzymie twierdze, skałami, na widok których przypominali sobie uczniowie „Olbrachtowych rycerzy“ i z malowniczą doliną rzeki Stryja w Korczyni i Synowódzku. Również i Skole ze swym Oporem, tartakami i fabryką zapałek zostało w miłej pamięci wycieczkowców. Ze Skolego zwróciła się wycieczka pełnemi drożynami do Bubniszcz, głośnych również jak Urycz

fantastycznymi skałami, kryjącymi w swem wnętrzu ślady mieszkań człowieka z okresu przedhistorycznego. Stąd wzdłuż Sukielu zdążono do Bełchowa i koleją wrócono do domu.

Projektowana wycieczka do Żółkwi, Oleska, Podhorzec i Sasow nie doszła w czasie ferii do skutku, gdyż zapomoga c. k. Rady szkolnej krajowej nadeszła dopiero pod koniec ferii. We wrześniu i październiku 1907. r. odbyło się kilkanaście wycieczek do najbliższych okolic Buczacza, P prof. Geciów urządził wycieczki do Czortkowa i Trembowli, którym towarzyszyła orkiestra gimnazjalna. W składzie orkiestry w roku ubiegłym zaszły pewne zmiany, straciły bowiem kilka muzykalnych członków którzy opuścili zakład, mimo to jednak pod kierownictwem prof. Geciowa rozwija się pomyślnie.

Zimową porą korzystali uczniowie z toru łyżwierskiego, urządzanego jak latach ubiegłych na Strypie kosztem funduszu zabawowego. Uczniom uboższym wypożyczano łyżwy, których Dyrekcya znaczny posiada zapas.

Przez całą wiosną odbywały się wycieczki klasami pod przewodnictwem gospodarzy klas i nauczycieli geografii i historii naturalnej a nadto zabawy i musztry na boisku.

W tym roku splantowano boisko gimnazjalne na „Fedorze” kosztem 120 kor. przez co zyskało ono około 100 metrów kwadratowych, więcej powierzchni. Na rok następny jest w projekcie dalsze uporządkowanie boiska i obsadzanie drzewkami. Z początkiem ferii organizuje się większa wycieczka do Krakowa, w Tatry i Pieniny pod kierownictwem prof. Niebieszczańskiego.

VII. Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych

Rozporządzenie ministeryalne z dnia 29. lutego 1908. l. 10.051 normuje nowy porządek egzaminów dojrzałości w gimnazyjach i szkołach realnych. Ważniejsze zmiany które to rozporządzenie wprowadza są następujące:

Abituryenci publiczni i prywatności mają przynajmniej na trzy (dotychczas na dwa) miesiące przed końcem 2. półrocza wnieść nieostemplowane i zaopatrzone także podpisem ojca lub opiekuna podania do dyrekcji zakładu o przypuszczenie do egzaminu. Externiści wnoszą podania do c. k. Rady szkolnej krajowej i proszą

o wyznaczenie im gimnazjum, w którym ma się odbyć egzamin Radzie szk. kraj. przysługuje także prawo przypuszczenia externistów do egzaminu przed normalnym czasem, „jeżeli dowiodą na podstawie prawdopodobieństwa niezwykle skutecznych studyów“

Egzamin dzieli się — jak dotychczas bywało — na piśmienny i ustny. Piśmienny ma w terminie letnim odbyć się na trzy tygodnie przed ustnym a czas tegoż, zależny od ustnych egzaminów, oznacza Dyrekcya. Abiturycenci gimnazyalni mają tylko trzy tematy do wypracowania; polski, łacińsko-polski i grecko-polski. Noty dodatnie uzyskane z tych prac przy pierwszym egzaminie zatrzymują walor przy ewentualnem jego powtórzeniu w dwóch dalszych terminach. Przy drugim egzaminie, składanym w rok po pierwszym i przy trzecim, stopnie te nie mają znaczenia.

Ustne egzamina (całkowite) odbywać się będą trzy razy do roku a mianowicie: w terminie głównym czyli letnim, w jesiennym i lutowym. Termin główny jest dla uczniów publicznych i prywatystów, termin jesienny dla tych, którzy byli przeznaczni do egzaminu poprawczego, lub z powodu choroby albo dla innych ważnych przyczyn nie mogli egzaminu składać w pierwszym terminie a termin lutowy dla reprobowanych na pół roku. Externiści mogą się zgłaszać w obu pierwszych terminach. Egzamina dla externistów według dodatkowego okólnika c. k. Rady szk. kraj. odbywać się będą na przyszłość tylko we Lwowie i w Krakowie. Za externistów nie należy uważać byłego ucznia publicznego lub zapisanego prywatysty, jeżeli ukończył Klasę VIII. względnie VII. z pomyślnym stopniem, chociażby pomiędzy ukończeniem tej klasy a zdawaniem egzaminu istniała przerwa. Egzamina w terminie jesiennym dla tych abiturjentów, którzy muszą zdać najpierw egzamin poprawczy, mają się z reguły odbywać we własnym zakładzie a w terminie lutowym z reguły przed tą samą komisją i tym samym przewodniczącym.

Przy ustnym egzaminie dla uczniów publicznych i prywatystów stanowią przedmiot egzaminu: język wykładowy, łacina lub greka, historia i geografia monarchii austro-węgierskiej i kraju rodzinnego Polski i Rusi i matematyka.

Egzamin z filologii klasycznej zależy od wyniku prac piśmiennych: jeżeli oba wypracowania łacińskie i greckie są niedostateczne, to abiturjent z obu przedmiotów ma być egzaminowany, jeżeli jedno, to z tego przedmiotu, z którego praca piśmienna jest

niedostateczna; jeżeli noty są dodatnie, pyta się z tego języka, z którego zadanie lepiej wypadło, zaś przy równych notach przysługuje abiturjentowi wybór przedmiotu bezpośrednio przed ustnym egzaminem, gdy wynik wypracowań się ogłosi.

Egzamin z tych przedmiotów ma się odbyć na podstawie ustępu nieczytanego w szkole i nie przedstawiającego szczególnych trudności, który abiturjent ma „nach vorangegangener Vorbereitung sinngemäss zu übersetzen und zu erklären“.

W matematyce ma abiturjent okazać pogląd na materiały naukowe klas wyższych, znajomość metod w poszczególnych partjach przy rozwiązywaniu zadań abstrakcyjnych jak i zastosowanych do innych nauk (fizyki) i życia praktycznego.

Okólnikiem z dnia 12. maja 1908. l. 20.247. poleciła c. k. Rada szkolna krajowa, aby w wykonaniu rozporządzenia ministerjalnego w sprawie egzaminów dojrzałości przestrzegano następujących przepisów szczegółowych :

1. Uczniowie klasy VIII. chcący po złożeniu egzaminu poprawczego przystąpić do egzaminu dojrzałości w terminie jesiennym, mają podania o przypuszczenie do egzaminu wnosić do Dyrekcyi jednego z tych zakładów, w którym odbędzie się egzamin w tym terminie. Uczniowie tacy przystępując do egzaminu we własnym zakładzie, nie po trzebują ani powtarzać egzaminu piśmiennego jeżeli go już w terminie letnim złożyli, ani też składać taksy egzaminacyjnej poraz drugi; jeżeli jednak mają przystąpić do egzaminu w innym zakładzie, muszą tam i piśmienną część egzaminu powtórzyć i taksę egzaminacyjną złożyć ponownie.

Postanowienie to odnosi się także do tych abiturjentów, którzy musieli przerwać egzamin, rozpoczęty w terminie letnim a zamierzają go dokończyć w terminie jesiennym tego samego roku.

2. Abiturjenci reprobowani na pół roku albo na rok mają do drugiego egzaminu zgłosić się do Dyrekcyi tego samego zakładu, w którym składali egzamin poraz pierwszy a do podania dołączyć świadectwo moralności i wykaz przerobionego materiału nauki. Jeżeliby z ważnych powodów pragnęli zdawać drugi egzamin w innym zakładzie, muszą wnieść podanie do Rady szkolnej krajowej dołączając do niego, obok wyżej wspomnianych załączników, także poświadczenie z pierwszego egzaminu.

3. Abiturjenci reprobowani przy pierwszym lub drugim egzaminie na czas nicograniczny mogą go powtórzyć tylko za

zezwoleniem Rady szkolnej krajowej i dopiero w terminie przez nią przeznaczonym. Muszą więc w tym celu wnosić podania zaopatrzone w potrzebne dokumenta.

4. Po ogłoszeniu abiturjentom trzech tematów z języka wykładowego do wypracowań piśmiennych winien każdy z nich podać nadzorującemu nauczycielowi na piśmie temat, który sobie do opracowania obrał. To piśmienne oznajmienie kandydata dołącza się do jego wypracowania po tegoż oddaniu.

5. Egzamin externistów, który poprzedza egzamin dojrzałości (egzamin uprzedni) obejmuje: religię, język niemiecki, fizykę, historię naturalną i propedeutykę filozoficzną w części ustnej, a w części piśmiennej i wypracowania: polsko-łacińskie, matematyczne i niemieckie. Dwa pierwsze mają się dołączyć do tych wypracowań, które stanowią piśmienną część egzaminu dojrzałości. Pomyślne stopnie, uzyskane z tych wypracowań przy pierwszym egzaminie, zachowują swoje znaczenie tak samo jak inne wypracowania piśmienne tylko przy drugim egzaminie w terminie zimowym.

Przedmiotem egzaminu uprzedniego jest materiał nauki, przepisany dla tych klas wyższych, z których abiturjent nie może przedłożyć ani świadectw półrocznych ani dowodów egzaminów wstępnych z pomyślnemi cenzurami w rzeczonych przedmiotach. Niepomyślny stopień świadectwa półrocznego nie nosi pomyślnych cenzur w poszczególnych przedmiotach nauki.

Pomyślne stopnie uzyskane przy tym egzaminie uprzednim z poszczególnych przedmiotów zachowują znaczenie także przy powtarzaniu egzaminu dojrzałości. Powtórzenie egzaminu uprzedniego z jednego przedmiotu w tym samym terminie jest dozwolone wszelako nie przed upływem dwóch miesięcy.

Ustny egzamin externistów, którzy się mogą wykazać świadectwem pomyślnie ukończonej klasy najwyższej ogranicza się do materiału przepisanego dla uczniów publicznych.

6. Przy egzaminie ustnym z języka polskiego jako wykładowego należy od abiturjentów wymagać znajomości najważniejszych zjawisk literatury polskiej wieku złotego jakoteż poglądu na duchowy rozwój i twórczość literacką najznakomitszych pisarzy, od Konarskiego do naszych czasów.

Substratem egzaminu mają być zwykle wyjątki z utworów znanych abiturjentom z nauki szkolnej iub lektury prywatnej.

VIII. Kronika zakładu.

Po przeprowadzeniu egzaminów wstępnych do klasy I. dnia 8. lipca i 1. września 1907. rozpoczął się rok szkolny 1908. dnia 3. września 1907. nabożeństwem uroczystym w kościele parafialnym

Z początkiem i w ciągu roku szkolnego wpisano 701 uczniów publicznych i 51 prywatystów, czyli o 56 uczniów więcej niż w roku poprzednim. Zakład liczył obok 8 klas głównych 6 klas równorzędnych.¹

Dnia 9. września i 19. listopada odbyło się żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety a dnia 4 października uroczyste nabożeństwo z okazji Imienin Najjaśniejszego Pana.

Dnia 27. paźdz. zmarł uczeń klasy Va Jasiński Adam a dnia 31. paźdz. odprawiono za spokój jego duszy żałobne nabożeństwo.

Dnia 12. listopada święcił zakład uroczystość swojego Patrona św. Józefata.

Dnia 8. grudnia urządziła młodzież tutejszego zakładu uroczysty wieczór ku uczczeniu nieśmiertelnej pamięci wieszczki Adama Mickiewicza a dnia 7. kwietnia 1908. ku uczczeniu wieszczki Tarasa Szewczenki.

Dnia 15. stycznia 1908. zmarł c. k. krajowy Inspektor szkół Radca dworu ś. p. Jan Lewicki, którego pieczy zakład tutejszy był powierzony. Grono wysłało deputację złożoną z prof. Niebieszczańskiego i Paleka na pogrzeb tego długoletniego pracownika w zawodzie nauczycielskim i wielce zasłużonego okółko rozwoju naszego szkolnictwa Męża a dnia 30. stycznia urządziło za spokój jego duszy żałobne nabożeństwo w kaplicy gimnazjalnej.

W czasie od 18—27. lut. i od 17—21. marca odbył lustrację zakładu c. k. Radca szkolny p. Tadeusz Lewicki.

Dnia 23 i 24. marca odbyła się we Lwowie konferencya dyrektorów szkół średnich, na której dyrektor tutejszego zakładu wygłosił referat: „O higienicznym uświadamianiu młodzieży“.

W czasie kiedy młodzież odprawiała rekolekcyje wielkanocne (od 11—13. kwietnia) nadeszła straszna wiadomość o zamordowaniu dnia 12. kwietnia ś. p. Andrzeja hr. Połockiego, b. namiestnika i przewodniczącego c. k. Rady szkolnej krajowej. Grono nauczycielskie wraz z młodzieżą uczestniczyło w żałobnym nabożeństwie które się odbyło za spokój jego duszy dnia 30. kwietnia.

w kościele parafialnym.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się w czasie od 14—16. maja a ustny pod przewodnictwem c. k. Rady szkolnego p. Tadeusza Lewickiego od 5—11. czerwca.

Z powodu, że na dzień 28. czerwca przypadała niedziela nebożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda odbyło się dnia 27. czerwca w kaplicy gimnazjalnej.

Rok szkolny zakończono w myśl reskryptu ministryalnego z dnia 11. marca br. l. 11.342. dnia 4. lipca dziękczynnem nabożeństwem w cerkwi OO. Bazylianów. Po nabożeństwie rozdano uczniom świadectwa szkolne.

X. Pomoc szkolna dla ubogich uczniów.

A. Dochód:

1. Pozostalosc kasowa z roku 1906/7	630 K. 78 h.
2. Przy wpisach na rok szk. 1907/8 zebrano	
a) drobniejsze datki	141 „ 66 „
b) znaczniejsze datki zlozyli:	
WP. Dr. Auschnit Izydor	16 K. 80 h.
„ Besner Benjamin	6 „ 80 „
„ Burzyński Mieczysław	6 „ 80 „
„ Byk Wilhelm	10 „ —
„ Iwasyszyn Ignacy	4 „ —
„ Zeimer Cudyk	3 „ —
	52 „ 40 „
3. Przy egzaminach prywatnych zlozyli:	
WP. Dr. Jan Bołoz Antoniewicz	10 K. —
„ Faust Jakób	3 „ —
„ Hersas Callel	14 „ —
„ Dr. Kirschen Oskar	20 „ —
„ Kruh Majer	13 „ —
„ Pohorille Izaak	18 „ —
„ Rikower Majer	8 „ —
	86 K. — „
4. Z wieczorku Mickiewiczowskiego	307 „ 45 „
5. „ Szewczenkowskiego	85 „ 39 „
6. Ze skladek na egzortach	69 „ 74 „
7. Procent dopisany za rok 1907	41 „ 37 „
	<hr/>
	Razem 1.414 K. 79 h.

B. Rozchód:

1. Zakupno książek i przyborów naukowych	138 K. 20 h.
2. Oprawa książek	5 „ 50 „
3. Zakupno mundurków i obuwia	655 „ 65 „
4. Na opłatę szkolną	40 „ — „
5. „ pomieszkanie	10 „ — „
6. Choremu uczniowi na kurację i podróż do Sanatorium	30 „ — „
	<hr/>
	Razem 879 K. 35 h

Z e s t a w i e n i e:

A.) Dochód	1414 K. 79 h.
B.) Rozchód ,	879 „ 35 „
	<hr/>
	Pozostaje 535 K. 44 h.

Ofiarodawcom składa Dyrekcja serdeczne podziękowanie

Bursa im. A. Mickiewicza.

istnieje od roku 1902 i ma na celu założenie internatu dla ubogich uczniów gimnazjalnych. Fundusz Towarzystwa obok zapisu ś. p. Płatnerowej, składającego się z domu parterowego i 2000 kor. w gotówce, na czem ciąży dożywocie pani Rybaczewskiej zasilają prawie wyłącznie wkładki członków.

Wydział Towarzystwa wspiera ubogich uczniów zapomogami w gotówce i dostarczaniem ubrania a nadwyżkę dochodów umieszcza na książeczkę pow. Kasy Oszczędności w Buczaczu. Nr. 1087, aby jej użyć w odpowiednim czasie na otwarcie internatu. Stan w ten sposób ulokowanej gotówki wynosił z końcem czerwca 1908 kwotę 1965 kor. 32 hal. i 2 kor. 69 hal. w gotówce razem 1967 kor. 90 hal.

Ruskie Towarzystwo „Pomoc szkolna“

udzielało tak samo, jak w latach poprzednich, wsparcia uczniom obrządku grec. kat. i gromadziło fundusze na budowę bursy.

Bursa włościańska im. Bartosza Głowackiego

zawiązana w lipcu 1904 r. weszła w życie 1. września 1904 za staraniem T. S. L. Głównem jej zadaniem jest kształcenie młodzieży włościańskiej, aby przygotować ją do poszczególnych zawodów.

W roku 1906 bursę tę powiększono i umieszczono w niej 30 wychowanków. Wśród nich znajduje się również 14 uczniów gimnazjalnych, których rodzice składają drobną opłatę miesięczną 12—14 kor., resztę wydatków pokrywa miejscowy Zarząd T. S. L. z różnych niestałych dochodów.

Bursą zarządza dyrektor szkoły wydz. p. Romuald Łabęcki, a nadzór moralny nad uczniami gimnazjalnymi sprawuje nauczyciel gimn. Władysław Budzianowski.

Bursa wieśniacza

pod zarządem Filii ruskiego Towarzystwa pedagogicznego utrzymywała 18 uczniów za opłatą miesięczną 10 koron. Nadzór nad uczniami prowadził emerytowany urzędnik wraz z członkami Wydziału a do pomocy trzymano uczniom bezpłatnie instruktora z VII klasy. Codziennie kontrolowali zachowanie się wychowanków w bursie katecheta i profesorowie.

Bursa ruska

przy ul. 3. Maja dawała w r. b. umieszczenie dla 34 uczniów, z tych 11 ze szkół ludowych i wydziałowych. Za dopłatą co najmniej 16 koron miesięcznie otrzymują uczniowie całe utrzymanie. Mieszczą się w 4 pokojach. Bursą zarządzają prof. Onufry Geciów i Dr. Włodzimierz Mogilnicki.

Nakoniec jak w sprawozdaniach za lata ubiegłe tak i obecnie nadmienić należy, że fundacya ś. p. Oberca w kwocie przeszło 50.000 koron, z której odsetki mają iść na wsparcia dla ubogiej młodzieży, nie mogła wejść jeszcze w życie z powodu formalności prawnych.

W K L A S I E

Ogółem

	I a	I b	I c	II a	II b	III a	III b	IV a	IV b	V a	V b	VI	VII a	VII b	VIII
Wyznania rzymsko-kat.	19	9 ¹	17	27	25 ¹	26 ⁴	14 ²	7 ²	20 ¹	30	11	12	17	5	10
" grecko-kat.	13	22	6	15 ¹	15	12 ¹	18 ²	14	4	6	15	11	3	15	10
" ormiańsko-kat.															
" ewangelickiego															
" mojżeszowego	11	16 ¹	7	15 ¹	15 ²	8 ¹	24 ²	9 ²	14 ¹	9 ¹	17 ⁴	12 ¹	6 ²	12	13 ²
5. Według miejsca pobytu rodziców.															
a) Miejscowych	19	18	16	20	22 ²	18	23 ²	13	10 ¹	26 ¹	18	15 ¹	14 ¹	7	8 ¹
b) Zamiejscowych	8	13 ²	4	20	12	16	24 ²	2 ¹	13	5	18	8	6 ¹	13	11
a mianowicie: pow.	3		1	1	4			0 ¹	2	1			1	1	1
" Borszczowski	1														1
" Bobrecki	4	9	2	9	9 ¹	4	2 ²	3	8	9	2	5	3	2	1
" Czortkowski							1								1
" Dolński									0 ¹					2	3
" Drohobycki								1 ¹		2	4		1		0 ¹
" Husiatyński	3	3	3	2	3	4	1		1						33 ¹
" Horodencki					1				1			1			3
" Jaworów	1					1									3
" Kalusz															1
" Kolomyja			1				0 ¹	0 ¹							1
" Limanowa															1
" Lwów						1	1		1						1
" Nisko				1											4
" Podhajce	2	1	1		1	1	1			1	2				1
" Rawa											1				1
" Rohatyn											1				1
" Stanisławów			1									1			2
" Sokal							1	1							3
" Skala							1	1							3
" Sanok											1				3
"															1

4. Według wyz. religijnego było:

Wyznania rzymsko-kat.
 " grecko-kat.
 " ormiańsko-kat.
 " ewangelickiego
 " mojżeszowego

5. Według miejsca pobytu rodziców.

a) Miejscowych
 b) Zamiejscowych
 a mianowicie: pow.
 " Borszczowski
 " Bobrecki
 " Czortkowski
 " Dolński
 " Drohobycki
 " Husiatyński
 " Horodencki
 " Jaworów
 " Kalusz
 " Kolomyja
 " Limanowa
 " Lwów
 " Nisko
 " Podhajce
 " Rawa
 " Rohatyn
 " Stanisławów
 " Sokal
 " Skala
 " Sanok

W K L A S I E

7. Klasyfikacja.

a) z końcem roku szkoln. 1908

Stopień I. z odznaczeniem

" I.

Do egz. popraw. przeznaczono

Stopień II.

" III.

Razem

b) odnośnie do r. szk. 1907

Egz. popraw. składać pozw.

Złożyło egz. z postępow. dost.

z post. niedostatecznym

Ostateczny zatem wynik klasyfikacji
z r. szk. 1906/1907.

Stopień I. z odznaczeniem

" I.

" II.

" III.

Razem

8. Opłaty szkolne.

Opłatę szkolną złożyło w I. półr.

II.

Od całej opłaty sz. uwolnion. było:

w I. półroczu

w II. "

Od połowy opłaty sz. uwoln. było:

w I. półroczu

w II. "

	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VIIa	VIIb	VIII	Ogółem
43	47 ₂	30	57 ₂	48 ¹	56 ²	30 ¹	38 ¹	45	43 ¹	35 ¹	26 ₂	32	33 ¹	618 ³⁸		
5	4	2	4	7	3	3 ₂	52	6 ₁	6 ₁	8 ₂	3	4	3	6	63 ⁷	
4	4	2	4	7	2	3 ₂	3 ₁	6 ₁	5 ₁	5 ₁	2	4	2	6	55 ⁵	
1	—	—	—	1	—	—	—	2 ₁	—	3 ₁	1	—	—	—	8 ₂	
2	3	7	3	4	2 ₁	4	2 ₁	5	4	2 ₂	—	2	1	—	37 ₃	
30	42 ₁	22	49 ¹	55 ₂	—	34 ₄	37 ₂	30 ₃	47 ⁷	30 ₃	—	29 ₂	27 ₂	1	490 ³⁰	
8	1	2	2	4	4	3 ₁	6 ₂	2	2	12 ₃	—	1	3	—	51 ₀	
2	4	—	2	1	1	2	2	2	—	1	—	—	—	—	12	
42	50 ¹	31	56 ³	60 ₂	35 ¹	39 ⁶	48 ¹	53 ⁷	45 ⁸	31 ²	36	32 ¹	32 ¹	590		
23	11	13	11	18	2 ₁	16	11	13	16	17	14	5	5	13	231	
15	12	10	18	25	33	24	17	20	11	15	18	11	9	8	248	
24	21	14	48	42	47	48	23	31	34	34	25	24	31	20	468	
32	36	20	39	31	30	26	20	24	31	31	23	18	24	26	415	

W K L A S I E

Ogółem

	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VIIa	VIIb	VIII	Ogółem
Opłata szk. wynosiła w I. półr. Kor.	840	940	450	350	540	480	500	330	390	480	500	420	130	90	390	6.930
" " " " " " " "	50	360	300	500	750	720	990	500	600	330	450	500	330	270	240	7.440
" " " " " " " "	1350	1450	750	870	1290	1200	1590	840	900	810	960	960	480	300	630	14.370
Taksy wstępne wynosiły Kor.	247-80	185-80	130-20	33-60	42-	33-60	25-20	33-60	12-60	25-20	12-60	12-00	8-40	4-20	16-80	825-40
Datki na zbiory naukowe Kor.	118-	110-	65	124-	128-	132-	144-	86-	92-	110-	104-	86-	62-	68-	63-	1490
Taksy od duplikatów swiadectw K	6-	2-	12-	2-	2-	4-	—	2-	4-	4-	—	2-	4-	2-	14-	58
Razem Kor.	371-80	298-80	198-20	468-80	172-	469-60	169-20	121-60	108-60	159-20	116-60	100-60	74-40	74-20	98-80	
9. Zrekwenyca na przedmioty nad- obowiązkowe i względnie obowiązk.	11	16	7	15	15	8	24	9	14	9	17	12	6	12	15	188
Religia męszcowa	13	22	6	16	15	12	19	14	4	6	15	14	5	16	10	185
Język rusk.	8	15	6	8	8	48	55	30	38	3	4	55	26	32	33	298
Historja a kraju rodzianego							2	1		3		1			44	
Śpiew: oddział I.				4	11	3	7	5	2	9	4	5	5	7	5	61
" " " " " " " "	14	11	10	11	14										35	
Kalligrafia: oddział I.															25	
" " " " " " " "																
Stenografia: oddział I.																
" " " " " " " "																
Gimnastyka	25	16	10	26	19	16	8	5	11	16	9	14	14	14	6	209
Rysunki: oddział I.	9	8	4	5	5	1	3	3	1	3	1	5	1		27	
" " " " " " " "				3	1	6	3								25	
10. Stypendya.																
Pobierało stypendya z fundacyi:																
a) AL. Pukałskiego po 200 Kor.																
b) Z. fu. d. Monasterzyckiej po 200 K.																
c) " " " " " " " "																
d) " " " " " " " "																
e) " " " " " " " "																
f) " " " " " " " "																
" " " " " " " "																
Ogólna liczba stypendyów	1000					1 (100)				1 (315)						5
Ogólna kwota stypendyów K.	100					1 (100)				1 (315)						1095

5
1095

XII. Klasyfikacya uczniów.

Za II. półrocze roku szkolnego 1908.

KLASA I. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Górniak Stanisław Michał	Kolankowski Eugeniusz Franciszek
Kipryan Włodzimierz Jan	Reis Zygmund Feliks

Stopień pierwszy:

Czajkowski Eugeniusz Hipolit	Kolban Stefan
Dorczał Franciszek	Kostecki Jan
Doszła Kazimierz	Kuziów Alexy
Dudzie Franciszek	Kwieciński Franciszek
Faryniasz Józef	Łopuszański Leopold
Germański Stanisław Adam Jan	Margulies Chaim
Gerszenowicz Maryan	Morasiewicz Władysław
Hrehoryszyn Mikołaj	Muster Mendel
Huzar Józef Aleksander	Olinger Wolf
Jacyk Aleksander	Palczyński Leonard
Jacyk Roman Ignacy	Proskurnicki Andrzej Edwin
Jasiński Stanisław Hilary	Roch Hersch Leib
Kasyan Józef Aleksander	Turczański Kazimierz
Kesler Chaim	Turczański Tadeusz
Kokoł Władysław	Wolański Władysław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów, stopień drugi otrzymało 4, trzeci 2.

KLASA I. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Weiner Chaim

Stopień pierwszy:

Bachtałowski Roman	Gold Naftali
Bojczuk Roman	Goldberg Israel
Friedman Joachim	Goldstein Pinkas

Halpern Leib	Łepkij Andrzej
Hawryluk Mikołaj	Matkowski Jan
Heller Markus	Padlewski Edmund
Hrycej Andrzej	Polak Zygmunt
Iwanicki Stanisław	Puszkarski Piotr
Jacuk Józef	Rosenhoch Salomon
Jacyk Józef Franciszek	Rudolf Anczel
Jaklicz Stefan	Siewiński Maryan
Jastrzębski Franciszek	Szasików Michał
Jaegendorf Israel	Szelichowski Józef
Jurman Izak	Wagschal Selig
Kołodij Julian	Weisser Israel
Korol Antoni	Wities Bernhard
Kos Eustathius	Zacharczyszyn Józef
Kuliczkowski Jan	Zeimer Josel

Do egzaminu poprawczego przeznaczono uczniów 3, stopień drugi otrzymało 5, stopień trzeci 2.

KLASA I. C.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Fiałkowski Józef	Zakrzewski Rudolf
Postępski Bogusław Henryk	Zuflucht Abraham Chaim Józef

Stopień pierwszy:

Biliński Henryk Włodzimierz	Nowosielski Franciszek
Biliński Teofil Michał	Piernikarski Adam Józef Antoni
Domański Michał	Romanuk Włodzimierz
Drattler Izak Jakób	Rymarczuk Bronisław
Grądzki Józef	Skrzyszowski Kazimierz Zenon
Hlibowyckij Mikołaj Tytus	Stawarz Franciszek Mieczysław
Hrabowski Romuald	Sternschuss Chune
Iwańkiewicz Włodzimierz	Stilmann Salomon
Kitel Jan	Szarkowski Włodzimierz Sergiusz
Łapanowski Jan	Zarzycki Maryan Kazimierz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2, stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 2.

KLASA II. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Bring Noel	Grzesiowski Józef
------------	-------------------

Hełczyński Adam
Tywoniak Alexy

Urbański Tadeusz
Winiarski Józef

Stopień pierwszy:

Ablewicz Tadeusz
Ajdukiewicz Stanisław
Anderman Leib
Baczyński Jan
Bereza Włodzimierz
Berger Leisor
Brecher Berl
Byczek Władysław
Doszła Maryan
Drozdowski Romuald
Dutka Grzegorz
Ederer Elias
Engelberg Schame
Farbota Jan
Fernezy Józef
Frankl Edward
Freudman Mojżesz
Gębarowicz Stanisław
Goldstaub Józef
Goliger Leizor
Gutherz Dawid
Hindes Wolf

Hirschhorn Emanuel
Iger Meschulem Chaim
Konopada Michał
Konopka Edward
Krzyżanowski Aleksander
Kulesza Emilian
Kułacz Rafał
Markowski Roman
Nowotny Albin
Pohoreckij Nestor
Rozen Aron Hersch
Rybotycki Tomasz
Schnittlich Jakób
Strzelbicki Roman
Suszyński Michał
Tkaczuk Eustachy
Uhryn Michał
Zaborniak Zygmunt
Zajączkowski Alfred
Zakrzewski Stanisław
Załanowski Władysław
Zemanek Edward

Horbaczewski Olympius

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

KLASA II. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Klar Abraham Nathan

Maślak Steafan Jerzy

Ostrowski Władysław

Stopień pierwszy:

Abrahamik Jan
Bednarski Antoni
Domański Józef
Janiszewski Jan Edmund

Jędrzejowski Wilhelm Eustachy
Kaufmann Eduard Heinrich
Keffermüller Władysław Dominik
Klar Emil

Kobryn Paulin Konstanty	Neufeld Lipa
Königsberg Hilel	Ostrowski Jan
Korczyński Bolesław	Petersil Józef
Kostołowski Jan	Rapp Abraham Izak
Kupiak Stefan	Rudnicki Nestor Jan
Kwasnycia Piotr	Słoński Jan
Latacki Zygmunt	Sulatycki Paweł
Łasowski Włodzim.	Świtalski Jan
Maksymów Józef	Szandler Franciszek
Malinowski Michał	Tustanowski Franciszek
Mandel Markus	Tymkiewicz Antoni
Meusz Michał	Twerdochleb Władysław
Mieczychowski Kazimierz Piotr	Weissman Józef
Müller Józef	Werbicki Roman
	Werfel Mojżesz Leib

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów, stopień drugi otrzymało 6, stopień trzeci 5.

KLASA III. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Dobrijański Jarosław Nestor Heydel Adam Karol Erazm (pryw.)

Stopień pierwszy:

Bandler Schulim Juda	Jaworski Józef
Baranowski Adam	Kalkus Władysław
Bereza Michał	Kardasz Adolf
Bogucki Włodzimierz	Kijowski Klemens Władysław
Chociński Julian	Kobryń Tadeusz Łukasz
Dawybida Antoni (prywat.)	Kornicki Roman Józef
Dratler Samuel	Majewski Mieczysław
Fedorowski Bazyli	Michocki Stanisław
Fränkel Albin	Osterzetter Wilhelmina (pryw.)
Freudmann Israel	Ostrowski Stanisław
Friedmann Nathaniel	Ostrowski Tadeusz
Gilson Herman	Pawączkowski Jan Stanisław
Gruberg Joel	Podlaszecki Włodzimierz
Grzesiowski Józef	Sadliński Antoni Władysław
Hlibowyckij Sylwester	Siewiński Zygmunt
Iwasieczko Karol Teofil	Sliwa Hipolit

Sulatycki Romuald
Szurlej Franciszek

Wiszniewski Eugeniusz
Zielinski Stanisław

Znamirowski Piotr

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów, stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 3.

KLASA III. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Kok Isidor

Krumholz Samuel

Schechter Chaim Hersch

Stopień pierwszy:

Anderman Max

Lonenfeld Josef

Biliński Zenon

Łuciów Michał

Brodman Salomon

Łucki de Wadiak Włodzimierz

Byk Artur Zygmunt

Marak Andrzej Bohdan

Było Jan (pryw.)

Mojsey Jan

Chrupowicz Eustachy

Niederle Kazimierz Leonard Ksaw.

Chrzanowski Maryan

Olejarz Michał

Czornij Bazyli

Ordower Karol

Goldstein Dawid

Polanowski Leon Mikołaj (pryw.)

Herzigówna Betti (pryw.)

Prytuńka Filip

Hirschhorn Eliasz

Schechter Majer Leib

Hrebeniuk Alexy

Schnerch Michał

Huk Włodzimierz

Silberschein Dawid Majer

Jungfrau Józef

Silberschein Moses Józef

Kessler Józef Wiktor

Skruteń Jan

Kindlarski Wiktor

Stanecki Jan (pryw.)

Kindlarski Władysław

Sommer Abraham

Kirschen Eugeniusz (pryw.)

Sommerstein Josef

Kiziuk Korneli

Spieler Izidor

Korczyński Michał

Szkwarok Andrzej

Krieger Kazimierz Bronisław

Weiss Bernhard recte Berl

Krügel Mendel

Zeimer Kornel

Kuzyk Włodzimierz

Żukowski Stanisław Tadeusz

Żyruk Grzegorz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów publicznych i 1 prywatystkę, stopień drugi otrzymało 6 uczniów publicznych i 1 prywatystka stopień trzeci otrzymał 1 uczeń

KLASA IV. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem

Gębarowicz Mieczysław Jan

Stopień pierwszy:

Bergstoff Salomon Leib	Langberg Samuel Mechel
Chalfon Dawid	Łehkij Jan
Halpern Israel	Łotocki Józef
Heller Isak Eisig	Meerengel Paul Henryk
Kilianczuk Michał	Meller Chaim
Kowalów Bronisław Ludwik	Merkun Mikołaj
Krzyżanowski Michał	Sandurski Antoni
Kuhn Franciszek	Semków Paweł
Kwasnycia Joachim	Teodorowicz Piotr Roman
Kwit Bazyli	Besner Max (pryw.)
Kyprian Stefan Dymitr Tomasz	Heydel Stanisław Jan Aleks. (pryw.)
	Rikower Joel (pryw.)

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów publicznych i 1 prywatystę, stopień drugi otrzymało 4, stopień trzeci 3.

KLASA IV. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Szlemkiewicz Mikołaj	Alterówna Eugenia (pryw.)
----------------------	---------------------------

Stopień pierwszy:

Andermanówna Eugenia (pryw.)	Padlewski Klaudyusz
Bednarowski Arnold	Pohorylles Baruch
Bietkowski Stanisław	Polniaszek Franciszek
Głowacki Bonifacy	Rosenblum Chune
Jurman Paschalis	Rosenzweig Ire
Kaphanówna Gittla (pryw.)	Rudawski Jan
Kimel Gerschon	Szebesta Adam
Krajewski Franciszek	Schechner Szymon
Kret Józef	Schönberg Anselm
Kuryłowicz Roman	Skalak Bronisław
Langer Adolf	Sozański Witold
Lechman Kazimierz	Starczewski Aleksander
Madarasz Maryan	Starczewski Ferdynand
Nacht Salomon	Sulatycki Paweł
Nadler Abraham	Szypowski Józef

Wąsik Julian

Weiner Moses

Żyromski Julian

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów, stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 1 uczeń.

KLASA V. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem;

Banach Józef

Jacuk Michał

Grzesiowski Franciszek

Schor Bernard

Stopień pierwszy:

Anderman Salomon

Kowalski Roman

Burzyński Ksawery

Krywald Stanisław

Czekanowski Michał

Krzyżanowski Władysław

Czerny Karol

Kutt Józef

Czubaty Jan

Leibel Józef

Fränkel Chaim

Łoziński Stanisław

Fränkel Israel

Majewski Bronisław

Freudenthal Oskar

Maślak Emil

Gottwald Stanisław

Morasiewicz Piotr

Hrynczyszyn Jan

Morasiewicz Władysław

Huzar Michał

Padlewski Sylwester

Jaworski Ignacy

Ratajski Mikołaj

Jaworski Tomasz

Rottenberg Edmund

Jędrzejowski Władysław

Schor Efroim

Judenfreund Jakób

Śliwa Władysław

Kalkowski Emanuel

Tymków Jan

Kończakowski Romuald

Typkiewicz Mikołaj

Korczyński Stanisław

Winiarski Władysław

Wójtowicz Kazimierz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów, stopień drugi otrzymał 1.

KLASA V. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem;

Drohomirecki Michał

Nowotny Antoni

Niebieszczański Olgierd

Popiel Jan

Stopień pierwszy:

Alter Jan

Bachtałowski Kornel

Blutreich Henryk	Rapp Samuel
Dyk Fryderyk	Różycki Władysław
Eisenberg Marek	Rudiak Sofron
Flam Meier	Schneier Izak
Füllenbaum Jakób	Siwak Jan
Hindes Moses	Słoboda Józef
Itzinger Mendel	Stasiw Jan
Löwenthal Maxymilian	Stilman Abraham
Łoziński Władysław	Studziński Roman
Marków Emilian	Szatkowski Franciszek
Matkowski Leon	Tomaszewski Apolinary
Mikuła Jan	Turczański Wincenty
Monastyrskij Włodzimierz	Wachnianin Mikołaj
Nussenbaum Aron	Warszylewicz Emil
Nürnberg Marcus	Wasylkiewicz Włodzimierz
Petryk Jerzy	Weil Józef
	Zeimer Michał

KLASA VI.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Alter Ludwik	Heller Hersch
Goldberg Gustaw	Konikiewicz Lubin

Stopień pierwszy:

Ausschnitt Maryan	Kriegel Chaim
Basiuk Antoni	Łukasiewicz Stanisław
Bydliński Edward	Niebieszczaiński Władysław
Ebner Chaim	Nussenbaum Berl
Felicki Michał	Petryk Leon
Friedmann Adolf	Siwak Bazyli
Gilsohn Chaim	Strauber Israel
Iżewski Bolesław	Zaborniak Adam
Janicki Zdzisław	Zeimer Nathan
Jaworski Jan	Zrajczyk Ludwik
Karacz Jan	Körbholzówna Golda (pryw.)
Kijowski Engeniusz	Schapiroówna Machla (pryw.)
Kohut Józef	Selzerówna Lea (pryw.)

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów i 1 prywatystkę, stopień drugi otrzymało 3.

KLASA VII. A.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Diner Samuel	Kleiner Jakób
	Różycki Mieczysław

Stopień pierwszy:

Byczek Alojzy	Mazerkiewicz Kazimierz
Czerny Stanisław	Ostapowicz Teofil
Dunka Longin	Padlewski Mieczysław
Gębarowicz Tadeusz	Sandecki Julian
Goldberg Zofia (pryw.)	Sawicki Piotr
Heller Jachel	Solhaj Maryan
Kaim Stanisław	Świstel Franciszek
Kaufmaan Maksymilian	Sywak Jan
Kraminer Jakob	Torton Mojżesz
Kuhn Stanisław	Zarzycki Antoni

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2, stopień drugi otrzymało 2 uczniów

KLASA VII. B.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Lewicki Sofron	Łypowyj Grzegorz
----------------	------------------

Stopień pierwszy:

Alter Kornel	Osträger Chaim
Blaukopf Meier	Podlusi Roman
Brauner Chaim	Rapp Benjamin
Kens Ambroży	Rasiewicz Antoni
Kermisch Wolf	Rudiak Jan
Kisielewski Bohdan	Schächter Anzelm
Kisielewski Eugeniusz	Seifer Nathan
Lewicki Roman	Stefanus Erazm
Löwenthal Wilhelm	Wasyluk Dymitr
Łucki Miron	Wajtyński Józef
Müller Leisor	Zaluzny Józef

Stopień drugi otrzymało 4 uczniów; do egzaminu poprawczego przeznaczono 4.

KLASA VIII.

Stopień pierwszy z odznaczeniem:

Falber Moses	Pełech Piotr
Feder Todros	Petersil Maurycy

Stopień pierwszy:

Andermann Hersch Wolf	Krywyj Alaksander
Andrman Peretz	Kupczyński Włodzimierz
Chalfen Abraham	Kuryłowicz Michał
Gorniak Jan Maryan	Lasocki Waław
Grau Baruch v. Bruno	Łukasiewicz Waleryan
Hałas Leoncyusz	Matwijow Mikołaj
Heller Chaim Hersch	Michalewicz Jan
Hryniow Michał	Pohorille Emanuel
Jost Michał	Pohorylle Isaak
Kaspiuk Michał	Prorok Leon
Kaufmann Oskar	Safrin Seinwel
Kostołowski Władysław	Tabisz Stanisław
Kryształowicz Paweł	Wojtowicz Juliusz Emił
Krywald Andrzej Waleryan	Fadenhecht Dora Mina (pryw.)

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Egzamin składało:

a) uczniów publicznych	31
b) „ prywatnych	1
c) „ externistów	2

Z tych uznano:

a) za dojrzałych z odznaczeniem	3
b) za dojrzałych	26
c) reprobowano na pół roku 3 uczniów zwyczajnych i 1. externistę.	
d) reprobowano bez terminu jednego externistę.	

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Andermann Hersch Wolf	Feder Todres (z odznaczeniem)
Andermann Peretz	Górniak Jan Maryan
Chalfen Abraham	Grau Baruch v. Bruno
Falber Moses (z odznaczeniem)	Hryniuw Michał

Jost Michał	Matwijów Mikołaj
Kaspruk Michał	Michalewicz Jan
Kaufmann Oskar	Pełech Piotr (z odznaczeniem)
Kostołowski Władysław	Petersil Maurycy
Kryształowicz Paweł	Pohorille Emanuel
Krywald Andrzej Waleryan	Pohorille Isaak
Krywyj Aleksander	Prorok Leon
Kupczyński Włodzimierz	Safrin Seinwel
Kuryłowicz Michał	Tobisz Stanisław
Lasocki Wacław	Wójtowicz Juliusz Emil
Fadenhecht Dora Mina (pryw.)	

XIII. Ogłoszenie dotyczące przyszłego r. szk.1908/9

1. Wpisy uczniów na rok szk. 1908/9 odbędą się dnia 30. sierpnia b. r. w sali klasy Ib od 10-1 w połud. i 31. sierpnia od 11-1 w południe i od 3-6 po południu. Późniejsze zgłoszenia będą tylko w wyjątkowych wypadkach uwzględnione. Uczniowie mają się zgłaszać osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów, przyczem mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i rodowód dokładnie wypełniony w dwóch egzemplarzach (Blankiety u terycyana). Datki 1 kor. na zabawy składa się przy wpisie.

Uczniowie przybywający z innych zakładów muszą przedłożyć: metrykę, świadectwo szkolne z ostatniego półrocza z klauzulą odejścia i dekret uwolnienia od opłaty szkolnej, jeżeli takowe posiadają i zapłacić należność w kwocie 7 kor. 20 hal.

Uczniowie, którzy po przerwie w naukach chcą znowu uzyskać przyjęcie do gimnazyum, mają obok metryki i świadectwa szkolnego z ostatniego półrocza przedłożyć jeszcze świadectwo moralności za czas, w którym nie uczęszczali do szkoły i poddać się egzaminowi wstępnemu za złożeniem taksy egzaminacyjnej w kwocie 24 kor.

Uczniów, którzyby w czasie feryi nie zachowali się zgodnie z przepisami szkolnemi, Dyrekcyja do zakładu nie przyjmie.

2. Stancye. Ponieważ nie wolno uczniom mieszkać gdzieindziej, jak tylko tam, gdzie Dyrekcyja pozwoli, przeto winni rodzice i opiekunowie przy wpisach podać Dyrekcyi, gdzie zamierzają synów swych umieścić i dokładnie to uwidocznic w rodowodach zaopatrzonych własnoręcznym podpisem odpowiedzialnego nadzorcy. *Bez pozwolenia Dyrekcyi uczniów na stancyi trzymac nie wolno.* Nadzorcy domowe mają obowiązek, zaopatrzyć się w „Regulamin dla trzymania uczniów na stancyi“.

Jest obowiązkiem rodziców i opiekunów często porozumiewać się ze szkołą o postępach i prowadzeniu się uczniów.

W tym celu w każdą pierwszą i trzecią niedzielę w miesiącu — z wyjątkiem ostatnich miesięcy przed klasyfikacją — zgromadzają się pp. Profesorowie w sali konferencyjnej po nabożeństwie szkolnem (o godz. 10) i udzielają stronom potrzebnych wiadomości.

3. Mundurki. Każdy uczeń obowiązany jest nosić przepisane ubranie mundurowe i nie wolno mu zmieniać żadnej jego części.

Niezamożnych uczniów klasy I. może Dyrektor w wyjątkowych wypadkach uwolnić od noszenia mundurków, jeżeli nato zasługują.

4. Rok szkolny 1908/9 rozpocznie się dnia 3. września b. r. uroczystem nabożeństwem o godzinie 8. rano. Dnia 4. września rozpoczyna się regularna nauka.

5. Egzamina poprawcze odbędą się dnia 31. sierpnia o godz. 8. rano.

6. Egzamina wstępne do klas od II.--VIII. składać można 4--10 września w I. półroczu, a od 3--10 lutego w II. półroczu w dniach, które Dyrektor zgłaszającym się wyznaczy. Oprócz metryki i ewentualnych świadectw szkolnych przedłożyć należy Dyrekcji świadectwo pobytu i moralności za czas nieuczęszczania do szkoły, a nadto fotografię z potwierdzeniem tożsamości osoby

7. Egzamina prywatne w połowie stycznia i z początkiem lipca 1909.

8. Egzamina wstępne do klasy I. na rok 1908/9 odbędą się w dwóch terminach, mianowicie: przed wakacjami dnia 4. lipca i po wakacjach dnia 1. września o godz. 9. rano. Zapisy do 1. terminu dnia 3. lipca o godz. 3--6 po południu, do 2. terminu 30. i 31. sierpnia b. r. (jak 1.)

Uczniowie zapisujący się do klasy I. mają złożyć 7 K. i 20 h. i przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo szkolne, jeżeli do szkoły uczęszczali, świadectwo szczepienia ospy i rodowód dokładnie wypełniony w dwóch egzemplarzach. Nadto mają zaopatrzyć się w czytankę polską i niemiecką z klasy IV. szkół ludowych, w pióro, atrament i 3 półarkuszyki papieru, które należy u tercyana.

Uczniowie reprobowani przy egzaminie wstępnym w terminie lipcowym nie mogą przystąpić do tego egzaminu po wakacjach w żadnej szkole średniej.

Uczniowie przyjęci do klasy I. obowiązani są w I. półroczu złożyć opłatę szkolną najpóźniej do końca listopada. Warunkowo uwolnieni od opłaty już w I. półroczu mogą być tylko ci którzy przyjęci zostali na podstawie egzaminu wstępnego (tj. nierepetenci) pod warunkiem, jeżeli w ciągu dwóch pierwszych miesięcy po rozpoczęciu roku szkolnego okażą we wszystkich obowiązkowych przedmiotach postęp „dobry“. Podania o odroczenie i warunkowe uwolnienie od opłaty szkolnej, opatrzone legalnem świadectwem ubóstwa, wnosić należy na ręce pp. Gospodarzy klas do 15 dni

po rozpoczęciu roku szkolnego. Uwolnienie staje się prawomocnym jeżeli uczeń przy klasyfikacji za I. półrocze otrzyma z obyczajów i pilności przynajmniej stopień „dobry“ i ogólny stopień pierwszy

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do klasy I.

a) **z religii:** Wiadomości, których według teraźniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych 4 latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach 4 klasowych.

b) **z języka wykładowego (polskiego):** Czytanie płynne i wyraziste, objaśnienie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom; wreszcie piśmienny rozbiór zdania pojedynczego z kilkoma określeniami pod względem części mowy i ich form, tudzież pod względem części zdania.

c) **z języka niemieckiego:** Czytanie płynne i zrozumiałe znajomość odmiany i rodzajów rzeczowników, przymiotników i zaimeków (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmiany słów posiłkowych i czasowników słabych, we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najzwyczajszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść poda się uczniom w języku wykładowym przed podyktowaniem.

d) **z rachunków:** Pisanie liczb do miliona włącznie: biegłość w 4 działaniach liczbami całkowitemi, pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych,

W Buczaczu dn.a 4. lipca 1908 r.

Franciszek Zych
dyrektor,

